

ЗАКОН

О БЕСПЛАТНОЈ ПРАВНОЈ ПОМОЋИ

І. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1.

Овим законом уређује се бесплатна правна помоћ за грађане као њене кориснике и начини њеног остваривања и пружања.

Овај закон примењује се на кориснике бесплатне правне помоћи који право на бесплатну правну помоћ нису остварили према другим законима.

Циљ закона

Члан 2.

Циљ овог закона је да се сваком лицу омогући делотворан и једнак приступ правди.

Појам бесплатне правне помоћи

Члан 3.

Бесплатна правна помоћ је правна помоћ коју корисник остварује без накнаде сагласно одредбама овог закона.

Бесплатна правна помоћ остварује се путем бесплатне правне помоћи у ужем смислу, бесплатне правне подршке и бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима.

Бесплатна правна помоћ у ужем смислу означава се у даљем тексту овог закона само као „бесплатна правна помоћ”.

Услови за пружање бесплатне правне помоћи

Члан 4.

Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањеним у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако:

1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима;

2) не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак.

Чланом породице, односно заједничког домаћинства лица из става 1. овог члана не сматра се лице против којег тражилац бесплатне правне помоћи покреће поступак заштите од насиља у породици или други поступак заштите.

Приходи и имовина лица против којег се покреће поступак заштите не утичу на право тражиоца да оствари право на бесплатну правну помоћ, ако он испуњава услове прописане ставом 1. овог члана.

Држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о:

1) детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, другим државним органом односно органом јавне власти;

2) лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења;

3) лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности;

4) лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици;

5) лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања или трговине људима;

6) лицу које тражи азил у Републици Србији;

7) избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу;

8) особи са инвалидитетом;

9) детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите;

10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота;

11) одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите;

12) лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак;

13) лицу које је погођено поступком принудног исељења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање.

Појам органа јавне власти

Члан 5.

Орган јавне власти јесте државни орган, орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и организација којој су поверена јавна овлашћења.

Облици бесплатне правне помоћи

Члан 6.

Бесплатна правна помоћ састоји се од пружања правних савета, састављања поднесака, заступања и одбране.

Пружање правног савета је детаљно објашњење о начину и могућности решавања конкретне правне ствари пред судом, другим државним органом, односно органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора, а које се

односи на право, обавезу или интерес корисника бесплатне правне помоћи заснован на закону.

Састављање поднеска је израда писмена којим се покреће поступак пред судом, другим државним органом, односно органом јавне власти или које се подноси током већ покренутог поступка (састављање тужбе, захтева, предлога, молбе, притужбе, приговора, поднесака, жалбе и другог правног средства).

Заступање је свака правна радња коју на основу овлашћења за заступање пуномоћник предузима у име и за рачун корисника бесплатне правне помоћи у поступку пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора.

Одбрана је заступање осумњиченог, окривљеног или оптуженог у предистражном, истражном и кривичном поступку, који се води због сумње да је извршено кривично дело за које није предвиђена обавезна одбрана и заступање у прекршајном поступку који се води због сумње да је извршен прекршај за који је предвиђена казна затвора.

Случајеви када није дозвољена бесплатна правна помоћ

Члан 7.

Пружање бесплатне правне помоћи, иако лице испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), није дозвољено у:

- 1) привредним споровима;
- 2) поступку регистрације правних лица;
- 3) поступку накнаде штете за повреду части и угледа;
- 4) поступку пред прекршајним судом, ако за прекршај није запређена казна затвора;
- 5) поступку у коме би вредност спора била у очигледној и значајној несразмери с трошковима поступка;
- 6) поступку у коме је очигледно да тражилац бесплатне правне помоћи нема изгледа на успех, посебно ако се његова очекивања не заснивају на чињеницима и доказима које је предочио или су она супротна позитивним прописима, јавном поретку и добрим обичајима;
- 7) случају да постоји очигледан покушај да се злоупотреби право на бесплатну правну помоћ или неко друго право.

Пружалац, тражилац и корисник бесплатне правне помоћи

Члан 8.

Пружалац бесплатне правне помоћи је лице које је овим законом овлашћено да пружа бесплатну правну помоћ и које је према овом закону уписано у регистар (члан 16. ст. 1. и 3 – у даљем тексту: пружалац).

Тражилац бесплатне правне помоћи је лице које подноси захтев за одобравање бесплатне правне помоћи (у даљем тексту: тражилац).

Корисник бесплатне правне помоћи је лице које је остварило право на бесплатну правну помоћ и коме се она пружа (у даљем тексту: корисник).

Пружаоци

Члан 9.

Бесплатну правну помоћ пружају адвокатура и службе правне помоћи у

јединицама локалне самоуправе.

Удружења могу пружати бесплатну правну помоћ само на основу одредби закона који уређују право азила и забрану дискриминације.

Бесплатну правну помоћ у име удружења пружају адвокати.

Бесплатну правну помоћ у служби правне помоћи у јединици локалне самоуправе или у име удружења могу пружати дипломирани правници, само у оквиру овлашћења која су дипломираним правницима одређена законом којим се уређује одговарајући поступак.

Пружаоци бесплатне правне помоћи, а удружења у оквиру циљева због којих су основана, могу да пружају опште правне информације и попуњавају формуларе, као облике бесплатне правне подршке.

Јединица локалне самоуправе може организовати заједничку службу бесплатне правне помоћи са другим пружаоцем, у оквиру овлашћења која су тим пружаоцима поверена овим законом, али не може на њега пренети пружање бесплатне правне помоћи у потпуности.

Основна начела пружања бесплатне правне помоћи

Члан 10.

Бесплатна правна помоћ заснива се на:

1) једнакој доступности права на бесплатну правну помоћ, без дискриминације пружаоца, тражиоца и корисника, и омогућавању приступа објектима у којима се пружа бесплатна правна помоћ;

2) очувању интегритета поступка у оквиру којег се пружа бесплатна правна помоћ;

3) савесном, професионалном и независном поступању пружаоца и поштовању достојанства пружаоца, тражиоца и корисника;

4) усмерености на стварне потребе корисника и праћење његових потреба;

5) подстицању развоја општег правног информисања и саветовања о коришћењу права на бесплатну правну помоћ;

6) подстицању на мирно решавање спорова;

7) делотворности, економичности и одрживости пружања бесплатне правне помоћи;

8) коришћењу и побољшању постојећих професионалних потенцијала за пружање бесплатне правне помоћи;

9) подстицању сарадње између пружалаца;

10) заштити података о личности;

11) јавности рада (управљања, руковођења, одлучивања) на пружању бесплатне правне помоћи;

12) контроли и побољшању квалитета пружања бесплатне правне помоћи и праћењу начина и исхода пружене бесплатне правне помоћи.

Облици бесплатне правне подршке

Члан 11.

Бесплатна правна подршка састоји се од пружања опште правне информације, попуњавања формулара, састављања јавнобележничке исправе

и посредовања у решавању спорова.

Општа правна информација јесте информација о уређењу неке правне области, правном положају корисника у конкретној правној ствари, субјекту и начину одлучивања о појединачном праву, обавези или интересу заснованом на закону, пред судом или другим државним органом односно органом јавне власти, о правилима и о висини трошкова поступка који се не односе на поступак пред судом у конкретној правној ствари, могућности мирног решења спора, начину извршења одлуке, о разлозима и условима за покретање управног поступка и поступка који се покреће уставном жалбом и о условима и поступку остваривања права на бесплатну правну подршку.

Попуњавање формулара је помоћ у уношењу података о кориснику, које попуњава пружалац, а потписује корисник.

Посредовање у решавању спорова је свака радња коју, према закону којим се уређује посредовање у решавању спорова, предузима посредник.

Састављање јавнобележничке исправе је састављање јавнобележничких записа и јавнобележничких записника.

Пружаоци бесплатне правне подршке

Члан 12.

Пружаоци бесплатне правне подршке јесу јавни бележници, посредници и правни факултети.

Јавни бележници састављају јавнобележничке исправе у оквиру овлашћења одређених законом којим се уређује јавно бележништво.

Посредници посредују у решавању спорова у оквиру овлашћења одређених законом.

Правни факултети пружају опште правне информације и попуњавају формуларе.

Пружаоци бесплатне правне подршке не смеју да пружају бесплатну правну помоћ.

Доступност бесплатне правне помоћи и подршке

Члан 13.

Општа правна информација, попуњавање формулара, као и бесплатна правна помоћ коју сагласно овом закону пружају удружења (члан 9. став 2), могу се пружати и лицима која не испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).

Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова пружају се само лицима која испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).

Одобравање

Члан 14.

Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, изузев правног савета, као и састављање јавнобележничких исправа и посредовање у решавању спорова пружају се само тражиоцима којима се то одобри (члан 33).

Примена одредаба овог закона о бесплатној правној помоћи на бесплатну правну подршку

Члан 15.

Одредбе овог закона о условима за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), о појму органа јавне власти (члан 5), случајевима када није дозвољена бесплатна правна помоћ (члан 7), о пружаоцу и кориснику бесплатне правне помоћи (члан 8. ст. 1. и ст. 3), о основним начелима пружања бесплатне правне помоћи (члан 10), о савесном и професионалном поступању (члан 20), одсуству обавезе пружања бесплатне правне помоћи, изузев ако је бесплатна правна помоћ одобрена противно овом закону (чл. 21. став 1. тачка 1-3. и члан 21. став 2), о заштити података (члан 23), о организацији рада (члан 24), о садржини притужбе (члан 37), о надзору над спровођењем овог закона (члан 53) и о контроли квалитета пружања бесплатне правне помоћи (члан 54), примењују се и на пружање бесплатне правне подршке.

Одредбе овог закона о тражиоцу бесплатне правне помоћи (члан 8. став 2), о одбијању пружања бесплатне правне помоћи ако је бесплатна правна помоћ одобрена противно овом закону (члан 21. став 1. тачка 4) и о поступку за остваривање права на бесплатну правну помоћ (чл. 27-38), о бесплатној правној помоћи у прекограничном спору (чл. 44-52), примењују се и на састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова.

II. РЕГИСТАР ПРУЖАЛАЦА

Члан 16.

Пружаоци се уписују у Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи (у даљем тексту: Регистар), у оквиру кога се води посебна евиденција пружалаца бесплатне правне помоћи и евиденција пружалаца бесплатне правне подршке.

Регистар води министарство надлежно за послове правосуђа (у даљем тексту: министарство), као јединствену јавну електронску базу података.

Адвокати који пружају бесплатну правну помоћ уписују се на листу адвоката коју сачињава и министарству доставља Адвокатска комора Србије и саставни је део регистра.

Начин уписа у Регистар и вођење Регистра ближе прописује министар надлежан за послове правосуђа (у даљем тексту: министар).

Предмет регистравања

Члан 17.

У Регистар се уписују подаци о:

1) адвокату и јавном бележнику – лично име, адреса канцеларије, број телефона и адреса електронске поште ако постоји;

2) посреднику и удружењу – подаци који се уписују у Регистар посредника и Регистар удружења, а о лицу које пружа бесплатну правну помоћ у удружењу – лично име, број телефона и адреса електронске поште ако постоји;

3) лицу које пружа бесплатну правну помоћ у служби за правну помоћ јединице локалне самоуправе – лично име, број телефона, адреса електронске поште ако постоји и назив јединице локалне самоуправе;

4) лицу које пружа бесплатну правну подршку на правном факултету и о одговорном лицу правног факултета – лично име, број телефона и адреса електронске поште ако постоји, као и назив правног факултета;

5) облику бесплатне правне помоћи (члан 6) и облику бесплатне правне подршке (члан 11) коју је пружалац овлашћен да пружа;

6) посебној стручној квалификацији пружаоца или лица које пружа бесплатну правну помоћ или бесплатну правну подршку код пружаоца.

На захтев пружаоца, у Регистар се уписују и подаци о посебностима пружања општих правних информација (телефоном, електронском поштом и сл.).

Ако је јединица локалне самоуправе организовала заједничку службу бесплатне правне помоћи са другим пружаоцем, подаци о заједничкој служби уписују се уз податке о сваком пружаоцу.

Промена података

Члан 18.

Промена података који су уписани у Регистар пријављује се министарству у року од 15 дана од дана настанка промене.

Брисање из Регистра

Члан 19.

Министарство брише пружаоца из Регистра, ако је:

- 1) захтевао брисање из Регистра;
- 2) пружалац који је физичко лице преминуо или је избрисан из именика адвоката, именика јавних бележника или Регистра посредника;
- 3) пружалац који је правно лице престао да постоји;
- 4) против пружаоца донето решење о брисању из Регистра због незаконитог спровођења овог закона или решење којим је утврђено несавесно или непрофесионално пружање бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке.

Решење о брисању из Регистра је коначно у управном поступку.

После брисања пружаоца из Регистра, кориснику се одређује други пружалац сагласно овом закону, без новог захтева за одобравање бесплатне правне помоћи од адвоката или за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спорова.

III. ОБАВЕЗЕ ПРУЖАЛАЦА

Савесно и професионално поступање

Члан 20.

Пружалац је дужан да бесплатну правну помоћ пружа самостално, савесно и професионално и сагласно основаним интересима корисника.

Пружалац је дужан да благовремено и делотворно пружа бесплатну правну помоћ.

Пружалац не сме да тражи, нити да од корисника прими накнаду за пружање бесплатне правне помоћи.

Одсуство обавезе пружања бесплатне правне помоћи

Члан 21.

Пружалац није дужан да пружи бесплатну правну помоћ кориснику:

- 1) који условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом

или успехом у поступку;

2) који се према пружаоцу не понаша у границама закона;

3) ако постоји сукоб интереса између корисника и пружаоца или лица које ради на пружању бесплатне правне помоћи код пружаоца, сагласно закону којим се уређује спречавање сукоба интереса;

4) ако је бесплатна правна помоћ одобрена супротно овом закону.

Пружалац који одбије пружање бесплатне правне помоћи о томе одмах обавештава корисника и орган који одобрава правну помоћ (члан 27).

Евиденција и редовни извештај

Члан 22.

Пружалац води евиденцију о пруженој бесплатној правној помоћи, односно бесплатној правној подршци, која садржи лично име сваког корисника коме је пружио бесплатну правну помоћ, односно бесплатну правну подршку и облик пружене бесплатне правне помоћи (члан 6), односно бесплатне правне подршке (члан 11).

Пружалац о томе подноси министарству редован годишњи извештај до 31. јануара текуће године за претходну годину.

Начин вођења евиденције прописује министар.

Заштита података

Члан 23.

Пружалац чува као поверљиве податке до којих је дошао пружањем бесплатне правне помоћи, посебно о кориснику, предмету и поступку.

Сматра се да пружалац несавесно и непрофесионално поступа ако користи поверљиве податке на сопствену или туђу корист или на штету корисника.

Подаци о кориснику штите се сагласно закону којим се уређује заштита података о личности.

Организација рада

Члан 24.

Пружалац самостално организује рад на пружању бесплатне правне помоћи.

Пружалац омогућава корисницима приступ информацијама о организацији рада на пружању бесплатне правне помоћи.

Није дозвољено ширење информација у облику огласних порука о томе како је организован рад на пружању бесплатне правне помоћи.

Усвајање кодекса професионалне етике

Члан 25.

Пружаоци бесплатне правне помоћи, изузев адвоката, и пружаоци бесплатне правне подршке дужни су да усвоје кодекс професионалне етике о пружању бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке.

Посебне обавезе државних органа, органа јавне власти и јединице локалне самоуправе

Члан 26.

Државни органи и други органи јавне власти који одлучују о правима, обавезама или интересима заснованим на закону, дужни су да организују службу бесплатне правне подршке, која пружа опште правне информације у оквиру њихове надлежности.

Подаци о лицима који пружају опште правне информације у државним органима и другим органима јавне власти не уписују се у Регистар (члан 16), а пружање општих правних информација (став 1. овог члана) финансира се из буџета предвиђеног за њихову редовну делатност.

Јединица локалне самоуправе дужна је да образује службу правне помоћи која пружа бесплатну правну помоћ.

IV. ПОСТУПАК ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА БЕСПЛАТНУ ПРАВНУ ПОМОЋ

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи

Члан 27.

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи подноси се органу општинске управе или градске управе или управе града Београда (у даљем тексту: орган управе), надлежном према месту пребивалишта или боравишта подносица захтева или месту пружања бесплатне правне помоћи.

Захтев се подноси писмено или усмено на записник или електронским путем, у складу са законом.

Захтев се може поднети и преко законског заступника, пуномоћника или лица које подносилац захтева одреди, с тим што се уз захтев прилаже и доказ о вршењу права законског заступања, односно пуномоћје.

На захтев за одобравање бесплатне правне помоћи не плаћа се такса.

На поступање органа у поступку остваривања права на бесплатну правну помоћ примењује се закон којим се уређује општи управни поступак ако овим законом није другачије прописано.

Садржина захтева

Члан 28.

Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи садржи:

- 1) лично име, пребивалиште или боравиште подносиоца захтева и број телефона ако постоји;
- 2) опис проблема због кога се тражи бесплатна правна помоћ и документа о описаном проблему, ако подносилац захтева њима располаже.

Захтев се подноси на обрасцу чији изглед и ближу садржину прописује министар.

Дозвола за одлучивање о захтевима

Члан 29.

О захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи може да одлучује само лице у органу управе које има дозволу за то, и чији рад надзире министарство.

Дозвола се издаје дипломираном правнику који има преко три године радног искуства на пословима правне струке и потврду о успешно завршеној обуци за примену овог закона.

Дозволу издаје министар, на три године.

Организацију и начин спровођења обуке за примену овог закона прописује министар.

Одузимање дозволе

Члан 30.

Министар одузима дозволу, ако лице у органу управе:

- 1) не решава о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи у року одређеном овим законом;
- 2) неоправдано ускраћује тражиоцима право на бесплатну правну помоћ;
- 3) одобрава бесплатну правну помоћ упркос томе што тражилац злоупотребљава право на бесплатну правну помоћ или неко друго право.

Решење о одузимању дозволе је коначно у управном поступку.

Утврђивање чињеница

Члан 31.

Орган управе утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), увидом у евиденције којима сам располаже или у документацију која је поднета уз захтев или накнадно достављена.

Орган управе је дужан да по службеној дужности, у складу са законом, начини увид у податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима се води службена евиденција, да их прибавља и обрађује.

Поступање органа управе

Члан 32.

Поступак о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи је хитан.

Орган управе доноси решење о захтеву у року од осам дана од дана пријема захтева, а ако је затражио допунску документацију од подносиоца захтева, у року од осам дана од дана када му је она достављена.

Ако постоји опасност од настанка ненадокнадиве штете по подносица захтева или ако би истекао рок у коме он има право на предузимање радње у поступку, орган управе је дужан да донесе решење о захтеву у року од три дана након његовог пријема.

Ако орган управе не донесе решење у року од осам односно три дана од дана пријема захтева, односно достављања допунске документације, сматра се да је захтев одбијен.

Орган управе који тражи од подносиоца захтева допунску документацију дужан је да одреди рок за њено достављање који не може бити краћи од осам дана, чијим истеком се сматра да је подносилац одустао од захтева, ако није доставио тражену документацију.

Одобравање бесплатне правне помоћи

Члан 33.

Ако је захтев основан (чл. 4. и 7), орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ.

Орган управе у изреци решења упућује подносиоца захтева на пружаоца који је према овом закону уписан у регистар (члан 16. ст. 1. и 3), а према правилима која прописује министар пошто претходно прибави мишљење пружалаца.

Изрека решења садржи и опис проблема због кога је одобрена бесплатна правна помоћ.

Против решења о одобравању бесплатне правне помоћи жалба није дозвољена.

Одбијање захтева и жалба министарству

Члан 34.

Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.

Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.

Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).

Министарство је дужно да о жалби одлучи у року од 15 дана од пријема жалбе.

Решење о жалби је коначно у управном поступку.

Обавеза пријављивања промене стања

Члан 35.

Корисник је дужан да, почев од подношења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи до израде коначног обрачуна накнаде за бесплатну правну помоћ, пријави органу управе промене које би могле утицати на укидање решења о одобравању бесплатне правне помоћи, у року од 15 дана од настанка промене.

Орган управе по службеној дужности укида решење о одобравању бесплатне правне помоћи, ако се после његовог доношења сазна за чињенице које указују на то да коришћење бесплатне правне помоћи није оправдано.

Против решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи корисник може да поднесе жалбу министарству, у року од осам дана од дана пријема решења.

Жалба не одлаже извршење решења.

Решење о жалби је коначно у управном поступку.

Право корисника на притужбу

Члан 36.

Корисник има право на притужбу министарству, преко органа управе, ако сматра да је пружалац неоправдано одбио пружање одобрене бесплатне правне помоћи, да не пружа бесплатну правну помоћ савесно или професионално, да не поштује његово достојанство или ако тврди да пружалац тражи накнаду за пружање бесплатне правне помоћи.

Из истих разлога може да се поднесе притужба против пружаоца бесплатне правне подршке.

Притужба се подноси писмено или усмено на записник или електронским путем у складу са законом, у року од 30 дана од дана сазнања за разлог за притужбу.

Притужба се може поднети и преко законског заступника или пуномоћника или лица које подносилац притужбе одреди, с тим што се уз притужбу прилаже и доказ о вршењу права законског заступања, односно пуномоћје.

На притужбу се не плаћа такса.

Садржина притужбе

Члан 37.

Притужба садржи:

- 1) лично име и пребивалиште или боравиште корисника;
- 2) означење пружаоца;
- 3) копију решења о одобравању бесплатне правне помоћи;
- 4) опис проблема који је настао за време пружања бесплатне правне помоћи.

Притужба може да садржи и доказе којима се поткрепљују тврдње корисника.

Евиденција и прикупљање података о примени овог закона

Члан 38.

Орган управе води евиденцију која садржи захтеве за одобравање бесплатне правне помоћи, решења која су донета о захтевима и решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи.

Начин вођења евиденције прописује министар.

Копија евиденције органа управе, као и копија евиденције коју води пружалац (члан 22), доставља се министарству, према пропису који доноси министар.

Копије евиденција достављају се министарству ради статистичке обраде података из евиденција и делотворнијег надзора над спровођењем овог закона и над квалитетом пружања бесплатне правне помоћи.

V. ФИНАНСИРАЊЕ БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОМОЋИ И БЕСПЛАТНЕ ПРАВНЕ ПОДРШКЕ

Накнада за пружање бесплатне правне помоћи

Члан 39.

Бесплатна правна помоћ коју пружа служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе финансира се из буџета јединице локалне самоуправе.

Кад бесплатну правну помоћ пружају адвокати или кад се саставља јавнобележничка исправа или посредује у решавању спора, јединица локалне самоуправе сноси 50% накнаде за пружање бесплатне правне помоћи или састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, док 50% накнаде сноси Република Србија, преко министарства.

Заступање у првостепеном управном поступку не финансира се из буџета Републике Србије, нити буџета јединице локалне самоуправе.

Бесплатна правна помоћ и бесплатна правна подршка могу да се финансирају из донација и пројектног финансирања.

Тарифа

Члан 40.

Влада, на предлог министра, доноси пропис којим одређује тарифу по којој адвокати пружају бесплатну правну помоћ, и по којој се састављају јавнобележничке исправе и посредује у решавању спорова.

Накнада по тарифи

Члан 41.

Када се оконча бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, састави јавнобележничка исправа или оконча посредовање у решавању спора, пружалац подноси органу управе на оверу: захтев за плаћање накнаде за пружену бесплатну правну помоћ, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, доказе о пруженој бесплатној правној помоћи, састављеној јавнобележничкој исправи или посредовању у решавању спора у конкретној правној ствари, као и коначни обрачун накнаде.

Када Република Србија и јединица локалне самоуправе заједнички носе накнаду за бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати, за састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спора (члан 39. став 2), јединица локалне самоуправе исплаћује пружаоцу целокупну накнаду и доставља министарству захтев за исплату 50% исплаћене накнаде, као и оверени коначни обрачун накнаде за пружену бесплатну правну помоћ, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора.

Поступак плаћања накнаде за бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати и за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора прописује министар, пошто претходно прибави мишљење пружалаца.

Пројектно финансирање из јавних прихода

Члан 42.

Средства која су намењена пројектном финансирању бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке, која се обезбеђују из јавних прихода, могу се пренети само пружаоцу који је према овом закону уписан у регистар (члан 16. ст. 1. и 3), и адвокатским коморама.

Ради пројектног финансирања расписује се јавни позив, односно јавни конкурс.

Враћање примљених средстава

Члан 43.

Република Србија има право да од корисника захтева враћање средстава која су исплаћена за правну помоћ коју су пружили адвокати, за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора:

1) ако је коришћење бесплатне правне помоћи коју су пружили адвокати, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора остварено на основу нетачних или неистинитих података;

2) ако корисник није пријавио промену стања, а она је могла да изазове укидање решења о бесплатној правној помоћи, односно о састављању јавнобележничке исправе или посредовању у решавању спорова (члан 35. став 1);

3) ако је у надзору над спровођењем овог закона (члан 53) утврђена злоупотреба права корисника на бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати, на састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спорова;

4) ако је право на новчану социјалну помоћ или дечији додатак престало због исхода поступка у коме су адвокати пружили бесплатну правну помоћ.

Ако је у поступку одлучено у корист корисника и орган који је водио поступак је одлучио да трошкове поступка накнади супротна странка, адвокат и посредник су, пошто наплате трошкове поступка, дужни да врате новчана средства која су им исплаћена за пружену бесплатну правну помоћ или посредовање у решавању спора, изузев ако наплата трошкова није могућа.

Пружаоци су дужни да се брину о накнади и наплати трошкова поступка према правилима струке и с пажњом доброг стручњака.

На средствима која су корисник и пружалац дужни да врате (ст. 1. и 2. овог члана), установљава се заложно право Републике Србије, према правилима о залози на потраживањима, у висини накнаде исплаћене за бесплатну правну помоћ коју је пружио адвокат, за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора.

Република Србија је дужна да 50% од средстава која су враћена за бесплатну правну помоћ коју су пружили адвокати, за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора одмах уплати јединици локалне самоуправе, из буџетског раздела министарства надлежног за послове правосуђа.

Начин на који се враћају примљена новчана средства и поступак њиховог враћања ближе прописује министар, пошто претходно прибави мишљење пружалаца.

Одредбе овог члана сходно се примењују и на бесплатну правну помоћ коју је пружила служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе и која је, сходно томе, финансирана из буџета јединице локалне самоуправе.

VI. БЕСПЛАТНА ПРАВНА ПОМОЋ У ПРЕКОГРАНИЧНОМ СПОРУ

Општа одредба

Члан 44.

Бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима пружа се сагласно одредбама ове главе закона и Директиви 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 225, 31. 8. 2005).

Прекогранични спор

Члан 45.

Прекогранични спор, у смислу овога закона, јесте спор у коме подносилац захтева за одобравање бесплатне правне помоћи има пребивалиште или боравиште у држави чланици Европске уније која истовремено није она држава чланица Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке.

Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се у грађанским и привредним стварима, за саветовање пре почетка поступка с циљем постизања вансудског поравнања, за покретање поступка пред судом, за заступање пред судом, за посредовање у решавању спорова и извршење јавних исправа.

Одредбе о правној помоћи у прекограничном спору не примењују се у пореским, царинским и другим управним поступцима.

Постојање прекограничног спора утврђује се према времену када је поднет захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору.

Одредбе о прекограничном спору не примењују се на Краљевину Данску.

Одобравање бесплатне правне помоћи

Члан 46.

Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се ако подносилац захтева испуни услове који су одређени овим законом (члан 4).

Изузетно, бесплатна правна помоћ може се одобрити и подносиоцу захтева који не испуњава услове који су одређени овим законом (члан 4), ако докаже да није у могућности да плати трошкове поступка због разлике у трошковима живота између државе чланице Европске уније у којој има пребивалиште или боравиште и трошкова живота у Републици Србији.

У поступку који настане по захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору не плаћа се такса.

Подношење захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима у Републици Србији

Члан 47.

Лице које има пребивалиште или боравиште у другој држави чланици Европске уније, а потребна му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом у Републици Србији, подноси захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору министарству (орган пријема).

Захтев подноси тражилац или надлежни орган државе чланице Европске уније у којој он има пребивалиште или боравиште (орган отпреме).

За одређивање пребивалишта или боравишта тражиоца меродавно је право државе у којој тражилац има пребивалиште или боравиште.

Одлучивање о захтеву

Члан 48.

Обрасци и исправе прилажу се министарству преведени на српски језик, а ако нису преведени, министарство одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима.

Министарство одбија захтев и ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични спор или ако тражилац нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору.

У изреци решења о одобравању бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима министарство упућује подносиоца захтева на пружаоца који је према овом закону уписан у регистар (члан 16. ст. 1. и 3).

Решење министарства је коначно у управном поступку.

Врсте трошкова које обухвата бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима

Члан 49.

Бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима која је одобрена у Републици Србији обухвата следеће трошкове, директно повезане са прекограничним споровима:

- 1) превођење;
- 2) превођење исправа које захтева суд или надлежни орган, а које корисник подноси ради решавања конкретног предмета;
- 3) путне трошкове које сноси корисник ако суд или закон Републике Србије захтева да лица која су задужена за представљање његовог случаја буду присутна пред судом, а суд одлучи да се она не могу саслушати на други суду прихватљив начин.

Подношење захтева за бесплатну правну помоћ у прекограничним споровима у другој држави чланици Европске уније

Члан 50.

Лице које има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, а потребна му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом друге државе чланице Европске уније, подноси министарству захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору.

Ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични или ако подносилац захтева нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, министарство решењем одбија захтев.

Решење министарства је коначно у управном поступку.

Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од

пријема захтева.

Ако друга држава чланица Европске уније не одобри бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, подносилац захтева дужан је да министарству накнади трошкове превођења.

Изузетно, подносилац захтева може захтев да непосредно поднесе органу који је надлежан за примање захтева у држави чланици Европске уније у којој поступа суд или у којој треба извршити судску одлуку (орган пријема).

Врсте трошкова које подмирује Република Србија

Члан 51.

Ако подносилац захтева има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, бесплатна правна помоћ њему се пружа у Републици Србији за накнаду:

1) трошкова везаних за помоћ адвоката или другог лица које је законом овлашћено за правно саветовање, а који су настали у држави чланици Европске уније у којој поступа суд, до пријема захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору у другој држави чланици Европске уније, у складу са одредбама Директиве из члана 44. овог закона;

2) трошкова превођења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима и исправа које се достављају органима друге државе чланице Европске уније.

Обрасци захтева

Члан 52.

Захтеви из чл. 47. и 50. овог закона подnose се на обрасцима прописаним Одлуком Комисије 2004/844/ЕК од 9. новембра 2004. године о увођењу обрасца захтева за правну помоћ у оквиру Директиве 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 365, 10. 12. 2004.) и Одлуком Комисије 2005/630/ЕК од 26. августа 2005. године о увођењу обрасца за отпремање захтева за правну помоћ према Директиви 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 225, 31. 8. 2005).

VII. НАДЗОР И КОНТРОЛА КВАЛИТЕТА

Надзор над спровођењем овог закона

Члан 53.

Надзор над спровођењем овог закона врши министарство по службеној дужности или по притужби корисника.

При вршењу надзора, министарство може од пружаоца захтевати ванредне извештаје о његовом раду за период у коме је пружалац дужан да чува податке сагласно закону и податке о раду пружаоца, упозорити пружаоца на уочене неправилности и одредити му мере и рок за отклањање неправилности.

Пружалац може да се у року од осам дана од дана пријема упозорења изјасни на упозорење министарства. Ако министарство сматра да изјашњење није основано, одређује пружаоцу нови рок за отклањање неправилности.

Ако неправилности не буду отклоњене у року који је одредило министарство, министарство доноси решење о брисању пружаоца из Регистра.

Министарство на својој интернет страници објављује редован годишњи извештај о надзору над спровођењем овог закона до 31. марта текуће године за претходну годину.

Контрола квалитета пружања бесплатне правне помоћи

Члан 54.

Контрола квалитета пружања бесплатне правне помоћи је контрола у којој се испитује да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ.

Поступак контроле квалитета пружања бесплатне правне помоћи покреће се предлогом министарства:

- 1) кад у надзору над спровођењем овог закона уочи да постоји сумња о томе да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ;
- 2) поводом притужбе корисника или органа пред којим се води поступак.

Надлежност за спровођење поступка контроле квалитета

Члан 55.

Министарство доставља предлог за покретање поступка контроле квалитета пружања бесплатне правне помоћи органима који су надлежни за вођење тог поступка.

Ако је пружалац адвокат односно јавни бележник, за вођење поступка контроле квалитета и утврђивање одговорности надлежни су Адвокатска комора Србије односно Јавнобележничка комора, ако је пружалац служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе – орган који се одређује према закону којим се уређује локална самоуправа, а ако је пружалац посредник – надлежно је министарство.

Ако је пружалац удружење или правни факултет, за вођење поступка контроле квалитета и утврђивање њихове одговорности надлежна је заједничка комисија за контролу квалитета, коју споразумно бирају Адвокатска комора Србије, представници удружења, односно правних факултета, и која има пет чланова: два из реда адвоката, један представник удружења, један представник правних факултета и један представник министарства.

Поступак контроле квалитета

Члан 56.

Ако је предлог министарства поднет на основу притужбе корисника или органа пред којим се води поступак, надлежном органу се уз предлог доставља и притужба.

Орган који је надлежан за вођење поступка контроле квалитета води поступак сагласно закону и другим актима и доставља одлуку министарству.

Ако надлежни орган у поступку контроле квалитета пружања бесплатне правне помоћи утврди да постоји несавесно или непрофесионално пружање бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке, о томе доноси решење које доставља министарству.

На основу решења из става 3. овог члана, министарство доноси решење о брисању из Регистра.

Савет за праћење система бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке

Члан 57.

Ради праћења и побољшања пружања бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке у Републици Србији, Влада, одлуком, оснива Савет за праћење система бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке као радно тело Владе, сагласно закону којим се уређује организација и начин рада Владе.

Одлуком Владе уређује се задатак и састав Савета за праћење система бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке, као и друга питања значајна за његов рад.

У саставу савета заступљени су и представници пружалаца.

VIII. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Прекршаји

Члан 58.

Новчаном казном од 50.000 до 500.000 динара казниће се правно лице – пружалац ако:

1) пружа бесплатну правну помоћ или бесплатну правну подршку супротно члану 7, у случајевима када се бесплатна правна помоћ финансира из буџета Републике Србије или јединице локалне самоуправе;

2) пружа бесплатну правну помоћ или бесплатну правну подршку без уписа у Регистар (члан 16. став 1);

3) не пријави промену података уписаних у Регистар (члан 18);

4) тражи или прима накнаду за пружање бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке од корисника (члан 20. став 3);

5) не води евиденцију о пруженој бесплатној правној помоћи или бесплатној правној подршци (члан 22. став 1);

6) не чува поверљивост података до којих је дошао у току пружања бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке (члан 23. став 1);

7) не врати примљена средства (члан 43).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се одговорно лице у правном лицу, односно јединици локалне самоуправе новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара.

За прекршај из става 1. овог члана казниће се физичко лице – пружалац, новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара.

Новчаном казном од 5.000 до 100.000 динара казниће се за прекршај руководилац државног органа или органа јавне власти који не организује службу бесплатне правне подршке, односно руководилац јединице локалне самоуправе који не образује службу правне помоћи (члан 26. ст. 1. и 3).

IX. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Рок за доношење подзаконских аката

Члан 59.

Прописи одређени овим законом донеће се у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Рок за организовање и образовање службе бесплатне правне подршке и службе правне помоћи

Члан 60.

Државни органи, органи јавне власти и јединице локалне самоуправе из члана 26. ст. 1. и 3. овог закона организоваће пружање бесплатне правне подршке, односно образоваће службу правне помоћи у року од 12 месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Ступање закона на снагу и почетак примене

Члан 61.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењује се од 1. октобра 2019. године, изузев одредаба чл. 44. до 52. које почињу да се примењују од дана приступања Републике Србије Европској унији.

О Б Р А З Л О Ж Е Њ Е

I. УСТАВНИ ОСНОВ

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у члану 97. став 1. тачка 2) Устава Републике Србије, којим је прописано да Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује остваривање и заштиту слобода и права грађана, уставност и законитост.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У демократским друштвима могућност ефикасне заштите повређених и угрожених права један је од основних услова за остваривање правног поретка и принципа владавине права. Правна заштита која се пружа мора задовољити одређене стандарде, који извиру из права на правично суђење, једног од људских права гарантованом међународним документима о људским правима и Уставом Републике Србије. Правично суђење подразумева да су појединци равноправни у приступу правди и да пред судом и другим органима јавне власти могу делотворно, под једнаким условима и без дискриминације, да штите и остварују своја права. Да би се то остварило, сваком појединцу мора бити доступна правна помоћ, што подразумева дужност државе да обезбеди пружање правне помоћи задовољавајућег квалитета, бесплатне или са смањеним трошковима, када лице коме је правна помоћ потребна није у стању да је плати или када пружање правне помоћи намећу разлози правичности.

Устав Републике Србије, по угледу на решења у савременом упоредном праву, гарантује сваком појединцу право на правну помоћ (члан 67), чиме је ово право по први пут у нашем правном систему стекло статус Уставом зајамченог људског права. Уставно јемство права на правну помоћ намеће држави обавезу да обезбеди услове за уживање и заштиту овог права. Сагласно томе, неопходно је да се законом уреди пружање правне помоћи, што укључује и обавезу да се обезбеди пружање бесплатне правне помоћи. Поред тога, Устав Републике Србије предвиђа и забрану сваког облика дискриминације (члан 21. став 3. Устава) и гаранцију да се достигнути ниво људских права не може смањивати (члан 20. став 2. Устава).

Влада је усвојила Стратегију развоја система бесплатне правне помоћи у Републици Србији („Службени гласник РС”, број 74/10), којом су утврђене смернице и кључни принципи будућег законског и институционалног оквира система бесплатне правне помоћи, стратешки правци његовог развоја и општи и посебни циљеви и мере за његово остваривање.

Такође, Националном стратегијом реформе правосуђа за период 2013-2018. године („Службени гласник РС”, број 57/13) и пратећим акционим планом за њено спровођење, у циљу спровођења планираних активности, у нормативном делу, предвиђено је и усвајање закона који ће целовито уредити бесплатну правну помоћ.

Обавеза Републике Србије да створи услове за уживање и заштиту права на правну помоћ извиру из универзалних међународних докумената о људским

правима, који гарантују право на приступ правди и правично суђење.

Чланом 10. Опште декларације о правима човека предвиђено је да: „свако има потпуно једнако право на правично и јавно суђење пред независним и непристраним судом који ће одлучити о његовим правима и обавезама и о основаности сваке кривичне оптужбе против њега”. Право на делотворан приступ правди и правично суђење гарантује и Међународни пакт о грађанским и политичким правима („Службени лист СФРЈ”, број 7/71) којим је предвиђено да су сви једнаки пред судовима и да свако има право да законом одређени надлежни, независни и непристрасни суд непристрасно и јавно испита његов предмет и одлучи о оправданости сваке кривичне оптужбе која је против њега подигнута или спора о грађанскоправним правима и обавезама (14. став 1). Јемство делотворног приступа правди, које изричито укључује и право на правну помоћ, садржано је и у Закону о ратификацији Конвенције Уједињених нација о правима детета („Службени лист СФРЈ - Међународни уговори”, број 15/90 и „Службени лист СРЈ - Међународни уговори”, бр. 4/96 и 2/97) којом је, поред осталог предвиђено да: „свако дете лишено слободе има право на хитну правну и другу одговарајућу помоћ, право да пред судом или другим надлежним, независним и непристрасним органом постави питање законитости лишавања слободе, као и право на хитну одлуку о том питању” (члан 37. тачка д).

Обавеза развијања система правне помоћи произлази и из Закона о ратификацији Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода („Службени лист СЦГ - Међународни уговори”, бр. 9/03, 5/05 и 7/05 – исправка) чијом је ратификацијом Република Србија прихватила јурисдикцију Европског суда за људска права.

Чланом 6. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода гарантовано је право на правично суђење, као посебно људско право базирано на идејама природне правде, чије је остваривање од суштинске важности за развој демократије и принципа владавине права. Конвенцијски стандард правичног суђења укључује читав низ посебних права, као што су право на делотворан приступ суду, право на саслушање, једнакост у коришћењу процесних овлашћења, право на непристрасан и независан суд установљен законом, право на јавност у поступку и др. Један од инструмената за остваривање права на приступ правди и задовољења стандарда правичног суђења јесте право на правну помоћ. Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, право на правну помоћ изричито је признато само појединцима оптуженим за кривично дело, тако што је у члану 6. став 3. тачка (ц) предвиђено да свако ко је оптужен за кривично дело има право да се брани лично или путем браница кога сам изабере или, ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, да ову помоћ добије бесплатно, када интереси правде то захтевају. Међутим, с обзиром да стандард делотворног приступа правди и правичног суђења важи и за област грађанскоправне заштите, право на правну помоћ зајемчено је и у поступцима у којима се одлучује о грађанским правима и обавезама.

Према Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода, дужност пружања бесплатне правне помоћи постоји када „интерес правде” то налаже. Критеријуми на основу којих се „интерес правде” процењује развијени су у дугогодишњој пракси Европског суда за људска права и изражени у

његовим бројним одлукама. Међу овим критеријумима кључну улогу имају: правна и чињенична сложеност случаја, тежина запрећене казне, природа супстанцијалног права ради чије се заштите поступак води, као и његов значај за појединца, постулатациона неспособност појединца према одредбама домаћег права, стварна способност постулатационо способног појединца да се сам брани, односно да сам предузима процесне радње, при чему се сагледавају све околности које се тичу појединца, као што су узраст, степен писмености, припадност социјално угроженој, односно маргинализованој друштвеној групи и др.

Обавеза Републике Србије да законом уреди и операционализује пружање правне помоћи, укључујући и бесплатну правну помоћ, проистиче и из њеног чланства у Савету Европе, чији је већи број препорука, које се односе на бесплатну правну помоћ, обавезна да испуни.

Иако Устав Републике Србије јемчи право на правну помоћ, пружање правне помоћи, укључујући и бесплатну правну помоћ, није на адекватан начин регулисано, нити постоји целовито уређен систем пружања правне помоћи. Овакво стање није одрживо, посебно ако се имају у виду све веће потребе за пружањем правне помоћи.

Одредбе о правној помоћи садржане су у више закона, који регулишу само поједине видове правне помоћи. У Републици Србији је потреба за пружањем бесплатне правне помоћи велика. На овакав закључак упућују подаци о броју, структури и социо-економском положају становништва и тренд пораста потребе за судском заштитом, а посебно становништа tzv. „рањивих група”.

У Републици Србији доступност правне помоћи не задовољава. У судској статистици не постоје обједињени подаци о броју окривљених којима је по службеној дужности постављен бранилац. Постојећи механизми пружања бесплатне правне помоћи имају недостатака, од којих су кључни: бесплатна правна помоћ није доступна великом броју грађана, не постоји могућност прикупљања веродостојних статистичких података на нивоу државе, који су неопходни за успешно планирање и управљање системом бесплатне правне помоћи, не постоји могућност прикупљања потпуних и тачних података који би омогућили увид у степен ефикасности постојећих механизма, анализу расхода и израду валидних финансијских планова, не постоји контрола квалитета услуга правне помоћи, а пружаоци бесплатне правне помоћи нису довољно мотивисани за пружање ваљаних услуга правне помоћи. Доступност правде спада међу кључне факторе хуманизације и демократизације друштва и остваривања принципа владавине права. Доступност правде је, истовремено, и један од инструмената за смањење сиромаштва и од снажног је утицаја на задовољство грађана и њихово идентификовање са правним системом. Дугогодишње неповољно стање у области правосуђа, у целини посматрано, изазвало је губитак поверења грађана и опадање правне свести грађана. Грађани данас слабо познају правна начела и процедуре и своја права, као и начине њиховог остваривања и заштите.

Негативне последице постојећег стања у области пружања правне помоћи намећу потребу да се што пре изгради модеран нормативно-правни оквир правне помоћи и успостави ефикасан систем бесплатне правне помоћи.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави првој (Основне одредбе) Закона, у чл. 1. до 15. уређује се предмет и циљ закона, основни појмови о бесплатној правној помоћи и услови за пружање бесплатне правне помоћи, дефинише се орган јавне власти (у контексту овог закона), као и облици бесплатне правне помоћи. Дате су и основне одредбе о поступцима у којима није дозвољена бесплатна правна помоћ (члан 7.), утврђују се појмови пружаоца, тражиоца и корисника бесплатне правне помоћи (члан 8), пружаоци бесплатне правне помоћи (члан 9), као и основна начела бесплатне правне помоћи (члан 10.). Уводи се појам бесплатне правне подршке и утврђују се облици (члан 11.) и пружаоци (члан 12.) бесплатне правне подршке. У оквиру основних одредаба, дефинише се и доступност бесплатне правне помоћи и подршке (члан 13.), случајеви у којима се бесплатна правна помоћ и подршка одобравају (члан 14.) и сходна примена одредаба овог закона о бесплатној правној помоћи на бесплатну правну подршку (члан 15.).

Чланом 1. Закона утврђује се предмет Закона. Прописано је да се овим законом уређује бесплатна правна помоћ за грађане као њене кориснике, као и начини њеног остваривања и пружања. Затим, овим чланом се прописује и да се одредбе овог закона примењују само у случајевима у којима корисник није остварио право на бесплатну правну помоћ у складу са одредбама других закона.

Чланом 2. Закона утврђен је циљ закона: да се сваком лицу обезбеди право на делотворан и једнак приступ правди. Дакле, сваком лицу се обезбеђује једнак приступ правди у складу са начелима владавине права и равноправности појединаца у поступку пред судом, органом управе или другом органу јавне власти и Уставним судом пред којима се остварују или штите појединачна права, обавезе и интереси.

Чланом 3. Закона дефинисан је појам бесплатне правне помоћи, који обухвата правну помоћ коју корисник остварује без накнаде, тј. коју он није дужан да плати оном ко правну помоћ пружа. Бесплатна правна помоћ је бесплатна само на линији односа између пружаоца и корисника. Но, њене трошкове сноси друштвена заједница, тачније буџет државе или јединице локалне самоуправе. И управо по томе, она је помоћ и подршка коју друштво пружа својим сиромашнијим грађанима и тзв. рањивим групама. Утврђује се остваривање бесплатне правне помоћи, путем бесплатне правне помоћи у ужем смислу, бесплатне правне подршке и бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима.

Чланом 4. Закона дефинишу се услови за пружање бесплатне правне помоћи. Бесплатна правна помоћ може се пружити држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањеном у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако: 1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима; 2) или не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне

помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак. На овај начин, утврђивање економског положаја тражиоца бесплатне правне помоћи није превише статично, већ омогућава сагледавање свих релевантних околности у конкретном случају. Овом одредбом се омогућава много ширем кругу корисника да остваре право на бесплатну правну помоћ, нарочито оним лицима која би доживела озбиљне финансијске потешкоће у случају сношења трошкова правне помоћи. Даље прецизирање података које тражилац у овом случају доставља (укључујући податке о приходима, имовини, броју чланова домаћинства, итд.) ради стицања статуса корисника регулисано је релевантним подзаконским прописима који доноси министарство надлежно за социјалну заштиту и који се редовно ажурирају.

Ставом 2. овог члана прописује се да се чланом породице односно заједничког домаћинства лица из става 1. овог члана не сматра лице против којег тражилац бесплатне правне помоћи покреће поступак, односно његови приходи и имовина не утичу на право тражилаца да остваре право на бесплатну правну помоћ, ако испуњавају друге услове прописане овим законом.

Затим, трошкови за пружање бесплатне правне помоћи надокнађују се из буџета и у случајевима када бесплатну правну помоћ користе рањиве групе, односно дете о чијем се праву, обавези, односно интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, органом јавне власти; лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи (изречена у кривичном поступку) или заштитна мера обавезног психијатријског лечења (изречена у прекршајном поступку); лице према коме се спроводи поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности; лице које остварује право на правну заштиту од породичног насиља; лице које остварује право на правну заштиту од тортуре нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања односно трговине људима; лица која траже азил у Републици Србији; избеглица, лице под супсидијарном заштитом или интерно расељено лице; особе са инвалидитетом; дете заштићено кроз услугу смештаја у систему социјалне заштите; деца и млади којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; одрасла и стара лица која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите; лице које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак; и лице које је погођено поступком исељења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање.

Чланом 5. Закона дефинисан је појам органа јавне власти, у смислу овог закона, који обухвата државни орган, орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе и организацију којој су поверена јавна овлашћења.

Чланом 6. Закона уређени су облици бесплатне правне помоћи, која се састоји од пружања правног савета, састављања поднесака, заступања, и одбране. Сваки од ових појмова је даље прецизиран у оквиру ове одредбе и одређено је његово значење. Као што се види, бесплатна правна помоћ се пре свега огледа у помоћи која се пружа у поступку пред судом (кривично, грађанско, у управном спору итд.), мање је саветодавне природе (само један случај, који се такође односи на поступак пред судом).

У члану 7. Закона, прецизирани су случајеви у којима није дозвољена

бесплатна правна помоћ, иако лице испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи, који обухватају привредне спорове; поступак регистрације правних лица; поступак накнаде штете за повреду части и угледа; поступак пред прекршајним судом, ако за прекршај није запрећена казна затвора; поступак у коме би вредност спора била у очигледној и значајној несразмери са трошковима поступка; поступку у коме је очигледно да тражилац правне помоћи нема изгледа на успех, посебно ако се његова очекивања не заснивају на чињеницима и доказима које је предочио или ако су супротна позитивним прописима, јавном поретку и добрим обичајима; када постоји очигледан покушај да се злоупотреби право на бесплатну правну помоћ или неко друго право.

Чланом 8. Закона дефинисани су појмови пружаоца, тражиоца и корисника бесплатне правне помоћи.

Чланом 9. Закона наведени су пружаоци бесплатне правне помоћи. Бесплатну правну помоћ пружају адвокати и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, у оквиру овлашћења која су адвокатима и другим дипломираним правницима одређена законом којим се уређује одговарајући поступак (у коме се бесплатна правна помоћ и подршка пружа). У складу са ставом 2, удружења могу непосредно пружати бесплатну правну помоћ у поступцима остваривања права на азил и заштите од дискриминације.

Ставом 3. наводи се да бесплатну правну помоћ у име удружења пружају адвокати, што се односи на ситуације када је процесним законима предвиђено да заступник мора бити адвокат. То значи да став 3. допушта да у случајевима који нису обухваћени ставом 2, удружења могу пружати бесплатну правну помоћ у оквиру циљева због којих су основана тако што ће по свом избору ангажовати адвокате да у име тих организација пружају бесплатну правну помоћ. Ако се законима који уређују одговарајући поступак не захтева да заступник мора бити адвокат, онда став 4. дозвољава да бесплатну правну помоћ у удружењу пружа дипломирани правник. Ова одредба омогућава да удружења која се баве заштитом људских и мањинских права и слобода непосредно пружају бесплатну правну помоћ у областима правне заштите у којима су ангажована (женама жртвама насиља у породици, партнерског и сексуалног насиља, права ЛГБТ особа, Рома, деце, особа са инвалидитетом и друго). Такође, у складу са истим ставом 4, бесплатну правну помоћ у јединици локалне самоуправе пружа дипломирани правник.

Поред ових услова, додатни услов да се пружа бесплатна правна помоћ јесте и да је пружалац уписан у Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Прописано је и да пружаоци бесплатне правне помоћи могу да пружају и бесплатну правну подршку, сагласно својим овлашћењима прописаним законом, односно у оквиру циљева због којих су основани. Такође, прописано је да јединица локалне самоуправе може организовати заједничку службу правне помоћи са другим пружаоцем, у оквиру овлашћења која су тим пружаоцима поверена овим законом, али не може у потпуности пренети своје обавезе на другог пружаоца

Чланом 10. Закона дата су основна начела бесплатне правне помоћи, која се заснива на: 1) једнакој доступности права на бесплатну правну помоћ, без дискриминације пружаоца, тражиоца и корисника, и омогућавању приступа објектима у којима се пружа бесплатна правна помоћ; 2) очувању интегритета

поступка у оквиру којег се пружа бесплатна правна помоћ; 3) савесном, професионалном и независном поступању пружаоца бесплатне правне помоћи и поштовању достојанства тражиоца и корисника бесплатне правне помоћи; 4) усмерености на стварне потребе корисника и праћење његових потреба; 5) подстицању развоја општег правног информисања и саветовања о коришћењу права на бесплатну правну помоћ; 6) подстицању на мирно решавање спорова; 7) делотворности, економичности и одрживости пружања бесплатне правне помоћи; 8) коришћењу и побољшању постојећих професионалних потенцијала за пружање бесплатне правне помоћи; 9) подстицању сарадње између пружалаца; 10) заштити података о личности, 11) јавности рада (управљања, руковођења, одлучивања) на пружању бесплатне правне помоћи; и 12) контроли и побољшању квалитета пружања бесплатне правне помоћи и праћењу начина и исхода пружања бесплатне правне помоћи.

Чланом 11. Закона утврђени су облици бесплатне правне подршке, која се састоји од пружања опште правне информације, попуњавања формулара, састављања јавнобележничке исправе и посредовања у решавању спорова. Сваки од ових појмова је даље прецизиран у оквиру ове одредбе и одређено је његово значење.

Чланом 12. Закона дефинисани су пружаоци бесплатне правне подршке и прецизирана је врста бесплатне правне подршке коју су овлашћени да пружају. Пружаоци бесплатне правне подршке су јавни бележници, посредници у решавању спорова и правни факултети. Јавни бележници, у оквиру својих овлашћења одређених законом којим се уређује јавно бележничество, састављају јавнобележничке исправе. Посредници посредују у решавању спорова у оквиру својих овлашћења одређених законом. Правни факултети пружају опште правне информације и попуњавају формуларе. Прописује се и да пружаоци бесплатне правне подршке не смеју да пружају бесплатну правну помоћ.

Чланом 13. Закона уређује се доступност бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Прописано је да се општа правна информација, попуњавање формулара, као и бесплатна правна помоћ коју сагласно овом закону пружају удружења, могу пружати и лицима која не испуњавају услове одређене овим законом. На овај начин, омогућава се ширем кругу корисника да оствари право на бесплатну правну помоћ, с обзиром да удружења могу добити и пројектно финансирање које не потиче из јавних прихода Републике Србије. Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова пружају се само лицима која испуњавају услове одређене овим законом.

Чланом 14. Закона прописано је одобравање, тако што се утврђује да се бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, изузев правног савета, као и састављање јавнобележничких исправа и посредовање у решавању спорова пружају само тражиоцима којима се то одобри. Према томе, састављање поднесака, заступање и одбрана као облици бесплатне правне помоћи подлежу одобрењу, као и два облика бесплатне правне подршке (састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова). Разлог за то је што су посредници једини облици пружања правне помоћи и подршке који се пружаоцу надокнађују из јавних средстава (буџета Републике Србије или јединице локалне самоуправе). Отуда је неопходно и јемство да је бесплатна

правна помоћ (као и састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова) потребна, што се утврђује одобрењем. Одобрење даје (или одбија) орган управе у јединици локалне самоуправе.

Чланом 15. прописана је примена одредаба закона на бесплатну правну подршку. Практично, изричито су наведене одредбе које уређују бесплатну правну помоћ, а које се примењују и на све облике бесплатне правне подршке. Потом су изричито наведене и одредбе које се примењују на два облика бесплатне правне подршке које подлежу одобравању, тј. на састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова. У осталим одредбама, када позивање није било могуће, прецизно се наводи синтаagma „састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова” или „бесплатна правна подршка”. Ово последње је неопходно ради прописивања различитих обавеза.

У глави другој Закона (Регистар пружалаца), у чл. 16. до 19., уређен је јединствени Регистар пружалаца бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке, предмет регистравања, промена података, као и брисање из Регистра. Чланом 16. Закона уводи се обавеза уписа свих пружалаца у Регистар. Предвиђено је да се пружаоци бесплатне правне помоћи и подршке уписују у Регистар који води министарство надлежно за послове правосуђа, као јединствену јавну електронску базу података о пружаоцима бесплатне правне помоћи или подршке. Као што је наведено, у Регистар се уписују и пружаоци бесплатне правне подршке. Министарство надлежно за послове правосуђа води евиденцију адвоката који пружају бесплатну правну помоћ, на основу листе адвоката коју доставља Адвокатска Комора Србије, а која непосредно чини саставни део Регистра. Начин уписа и вођење Регистра ближе ће се уредити актом министра.

Чланом 17. Закона наведени су обавезни подаци који се уносе у Регистар. У Регистар се такође уписују и подаци о облику бесплатне правне помоћи и облику бесплатне правне подршке коју је пружалац овлашћен да пружа, затим подаци о посебној стручној квалификацији пружаоца или лица које пружа бесплатну правну помоћ или бесплатну правну подршку код пружаоца. На захтев пружаоца, у Регистар се уписују и подаци о посебностима пружања бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке (телефоном, електронском поштом и сл). У случају да је јединица локалне самоуправе организовала заједничку службу бесплатне правне помоћи са другим пружаоцем, подаци о заједничкој служби уписују се уз податке о сваком пружаоцу.

Чланом 18. Закона предвиђена је обавеза обавештавања о промени података из Регистра, док су чланом 19. Закона предвиђени разлози за брисање из Регистра. Сврха Регистра је да омогући прикупљање података о броју корисника, броју пружалаца, облицима пружене бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке, као и статистичку анализу ових података. Ови подаци ће се користити у циљу праћења и процене функционисања система бесплатне правне помоћи и подршке, као и остварених резултата, односно потенцијалних препрека које захтевају побољшање законског оквира. Обавеза регистрације пружалаца је уведена и ради увођења одговорности за пружање бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Такође, Регистар ће бити јавна база података, па ће и сами корисници моћи да имају увид у листе

пружалаца бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Регистар се води у складу са прописима о заштити података о личности, дакле јавности ће бити доступни само они подаци који су неопходни да би се остварила сврха Регистра.

У глави трећој Закона (Обавезе пружалаца), у чл. 20. до 26. прописане су обавезе пружалаца бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Чланом 20. Закона прописано је да савесно и професионално поступање подразумева да се бесплатна правна помоћ пружа самостално, савесно и професионално и сагласно основаним интересима корисника, као и да пружалац обезбеђује благовремено и делотворно пружање бесплатне правне помоћи. Одредбама овог члана, пружаоцу је забрањено да тражи и да прими накнаду за пружање бесплатне правне помоћи од корисника.

Чланом 21. Закона је предвиђено да пружалац може одбити пружање бесплатне правне помоћи у таксативно наведеним случајевима, који су истовремено и разлози за одбијање захтева за бесплатну правну помоћ приликом подношења захтева. Пружање бесплатне правне помоћи се може одбити: а) ако корисник условљава коришћење бесплатне правне помоћи крајњим исходом, односно успехом у поступку, 2) ако се корисник према пружаоцу не понаша у границама закона, 3) ако постоји сукоб интереса између корисника и пружаоца, односно лица које пружа бесплатну правну помоћ, у складу са законским прописима, 4) ако је бесплатна правна помоћ одобрена супротно овом закону. У случају да пружалац бесплатне правне помоћи одбије захтев, о томе одмах обавештава корисника, као и орган који одобрава бесплатну правну помоћ (орган управе у јединици локалне самоуправе).

Чланом 22. Закона прописана је обавеза пружаоца да води одговарајућу евиденцију, која садржи лично име сваког корисника коме је пружио бесплатну правну помоћ или бесплатну правну подршку и облик пружене бесплатне правне помоћи, односно бесплатне правне подршке, као и да доставља редован годишњи извештај министарству надлежном за послове правосуђа.

Чланом 23. Закона прописује се да пружалац чува као поверљиве податке до којих је дошао у току пружања бесплатне правне помоћи, а посебно оне који се односе на корисника, предмет и поступак. Сматра се да пружалац несавесно и непрофесионално поступа ако користи поверљиве податке на сопствену или туђу корист или на штету корисника. Заштита ових података обезбеђује се у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.

У члану 24. Закона је предвиђено да пружалац самостално организује рад на пословима пружања бесплатне правне помоћи, као и да је пружалац дужан да корисницима обезбеди приступ информацијама које се односе на организацију рада на пословима пружања бесплатне правне помоћи.

Чланом 25. Закона уводи се обавеза пружалаца бесплатне правне помоћи, изузев адвоката, и пружалаца бесплатне правне подршке, да усвоје кодекс професионалне етике о пружању бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Адвокати се изузимају јер већ имају свој кодекс.

Чланом 26. Закона прописане су посебне обавезе државних органа, органа јавне власти и јединице локалне самоуправе као пружалаца бесплатне правне помоћи односно бесплатне правне подршке. Овом одредбом се предвиђа да су државни орган и орган јавне власти који одлучују о праву, обавези или интересу заснованом на закону, дужни да организују службу бесплатне правне подршке,

која бесплатно пружа опште правне информације у оквиру њихове надлежности. Подаци о лицима који пружају опште правне информације у државним органима и органима јавне власти се не уписују у Регистар, а бесплатна правна помоћ коју пружају финансира се из буџета Републике Србије или јединице локалне самоуправе (из средстава за редовне делатности). Такође, предвиђено је да јединица локалне самоуправе организује службу правне помоћи и пружа бесплатну правну помоћ (према одредбама закона којима се уређују поступци пред судом и другим државним органима).

У четвртој глави Закона (Поступак за остваривање права на бесплатну правну помоћ), у чл. 27. до 38. детаљно је уређен поступак за остваривање права на бесплатну правну помоћ. Ове одредбе примењују се и на остваривање права на састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова. Чланом 27. Закона предвиђено је да се захтев за одобравање бесплатне правне помоћи подноси органу општинске управе или управе града Београда (у даљем тексту: орган управе) – дакле органу управе јединице локалне самоуправе, према месту пребивалишта или боравишта тражиоца, или месту пружања бесплатне правне помоћи. Захтев се подноси писмено или усмено на записник или електронским путем у складу са законом, а може се поднети и преко законског заступника, пуномоћника или другог лица које подносилац одреди. На захтев се не плаћа такса. Овим чланом се прописује и да се на поступање органа у поступку остваривања права на бесплатну правну помоћ примењује закон којим се уређује општи управни поступак ако овим законом није другачије прописано.

У члану 28. Закона утврђена је садржина захтева која обухвата: 1) лично име и адресу пребивалишта, односно боравишта тражиоца и број телефона ако постоји и 2) опис проблема због кога се тражи бесплатна правна помоћ и документа о описаном проблему ако подносилац захтева њима располаже. Образац захтева прописује министар надлежан за послове правосуђа.

Статус запосленог дипломираног правника у органу управе није довољан да би запослени могао да одлучује о захтевима за пружање бесплатне правне помоћи. Неопходна су додатна знања. Она се материјализују кроз дозволу коју издаје министарство надлежно за послове правосуђа. Чланом 29. Закона прописана је дозвола за одлучивање о захтевима. Дозвола се издаје дипломираном правнику који има преко три године радног искуства на пословима правне струке и потврду о успешно завршеној обуци за примену овог закона. Дозволу издаје министар, на три године. Организацију и начин спровођења обуке за примену овог закона прописује министар.

У члану 30. Закона утврђују се разлози за одузимање дозволе. Одузима се ако лице: 1) не решава о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи у року одређеном овим законом; 2) неоправдано ускраћује тражиоцима право на бесплатну правну помоћ; или 3) одобрава бесплатну правну помоћ упркос томе што тражилац злоупотребљава право на бесплатну правну помоћ или неко друго право. Решење о одузимању дозволе је коначно у управном поступку, што значи да може да се побија у управном спору.

Чланом 31. Закона прописан је начин на који се утврђују чињенице и прибављају докази потребни за одлучивање, које спроводи орган управе при одлучивања о праву на бесплатну правну помоћ. Орган управе утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи

(члан 4.) увидом у евиденције којима сам располаже или у документацију која поднета уз захтев или накнадно достављена. Орган управе утврђује статус корисника, односно економско стање тражиоца, у складу са законом којим се уређује социјална заштита односно законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом. Имајући у виду да се економски показатељи о стању одређеног домаћинства мењају, одлучено је да се Законом о бесплатној правној помоћи не уводе нови економски критеријуми, већ да се у поступку утврђивања статуса корисника права на бесплатну правну помоћ примењују већ важећи прописи надлежног министарства, који се редовно ажурирују. У оквиру обуке коју организује министарство, а ради адекватне припреме лица које ради питању одобравања статуса корисника, посебна пажња биће посвећена правилима утврђивања статуса корисника из члана 4. став 1. тачка 2, као и када се ради о рањивим групама као *ex lege* корисницима бесплатне правне помоћи. Чланом 32. Закона прописано је поступање органа управе. Прописано је да је поступак о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи хитан и одређени су рокови за поступање органа управе. Имајући у виду прецизно утврђене услове за коришћење бесплатне правне помоћи, Законом је предвиђен кратак рок за одлучивање по захтеву тражиоца. Орган управе доноси решење о захтеву у року од осам дана од дана пријема захтева, а ако је затражио допунску документацију од подносиоца захтева, у року од осам дана од дана када му је она достављена. Уколико је тражена допунска документација о испуњености услова, рок се рачуна од дана достављања допунске документације. Ако постоји опасност од настанка ненадокнадиве штете по подносица захтева или ако би истекао рок у коме он има право на предузимање радње у поступку, орган управе је дужан да донесе решење о захтеву у року од три дана након његовог пријема. Ако орган управе не донесе решење у року од осам односно три дана од дана пријема захтева, односно достављања допунске документације, сматра се да је захтев одбијен.

Чланом 33. Закона прописано је одобравање бесплатне правне помоћи. Предвиђено је да уколико је захтев основан, дакле ако су испуњени услови из чл. 4. и 7, орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ и у изреци решења упућује подносиоца захтева на регистрованог пружаоца, према правилима које пропише министар, уз претходно прибављено мишљење пружалаца. Ово решење садржи у диспозитиву (изреци) и опис проблема због кога је одобрена бесплатна правна помоћ. Ради спречавања могућих злоупотреба приликом упућивања на пружаоца бесплатне правне помоћи односно бесплатне правне подршке, министарство надлежно за послове правосуђа утврдиће прецизна правила упућивања.

У члану 34. Закона прописани су разлози на основу којих орган управе одбија захтев за бесплатну правну помоћ. Предвиђено је да орган управе доноси образложено решење о одбијању захтева за коришћење бесплатне правне помоћи ако утврди да нису испуњени законски услови за остваривање права на бесплатну правну помоћ из члана 4. овог закона, дакле услови везани за статус корисника, или ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку. Жалба на решење о одбијању захтева подноси се министарству надлежном за послове

правосуђа у року од 8 дана од дана пријема решења. Министарство је дужно да о одлучи о жалби у року од 15 дана од пријема жалбе. Решење је коначно у управном поступку.

Чланом 35. Закона предвиђа се обавеза пријављивања промене стања. Од подношења захтева за бесплатну правну помоћ до дана израде коначног обрачуна трошкова бесплатне правне помоћи, корисник је дужан да обавести орган управе о свим променама које би могле имати утицаја на остваривање права на бесплатну правну помоћ у року од 15 дана од наступања промене. С друге стране, орган управе по службеној дужности укида решење о одобравању бесплатне правне помоћи, ако после доношења решења сазна да постоје чињенице које указују на то да коришћење бесплатне правне помоћи није оправдано. Жалба против тог решења подноси се министарству надлежном за послове правосуђа у року од 8 дана од дана пријема решења. Жалба не одлаже извршење решења, а решење о жалби је коначно у управном поступку.

У чл. 36. и 37. Закона, предвиђено је право корисника на притужбу и садржина притужбе. Корисник подноси притужбу министарству, преко органа управе, ако сматра да је пружалац неоправдано одбио пружање одобрене бесплатне правне помоћи, да не пружа бесплатну правну помоћ савесно или професионално, да не поштује његово достојанство или ако тврди да пружалац тражи од њега накнаду за пружање бесплатне правне помоћи. Из истих разлога може да се поднесе притужба против пружаоца бесплатне правне подршке. На притужбу се не плаћа такса. Притужба садржи лично име и адресу пребивалишта или боравишта корисника, означење пружаоца, копију решења о одобравању бесплатне правне помоћи и опис проблема који је настао за време пружања бесплатне правне помоћи, а може да садржи и доказе којима се поткрепљују тврдње корисника.

Чланом 38. Закона, у циљу статистичке обраде података и обезбеђивања делотворнијег надзора над спровођењем овог закона, прописано је вођење евиденције и прикупљање података о примени Закона. Прописано је да орган управе води евиденцију која садржи захтеве за одобравање бесплатне правне помоћи, решења која су донета о захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи и решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи. Одредбе овог члана се сходно примењују и на евиденцију о бесплатној правној подршци.

У глави петој Закона (Финансирање бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке), у чл. 39. до 43, прописани су накнада за пружање бесплатне правне помоћи, тарифа за пружање бесплатне правне помоћи, накнада по тарифи, пројектно финансирање из јавних прихода, као и враћање примљених средстава. Чланом 39. предвиђено је да се бесплатна правна помоћ коју пружа служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе финансира из буџета јединице локалне самоуправе. Кад бесплатну правну помоћ пружају адвокати или кад се саставља јавнобележничка исправа или посредује у решавању спора, јединица локалне самоуправе сноси 50% накнаде за пружање бесплатне правне помоћи или саставље јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, док 50% накнаде сноси Република Србија, преко министарства. Заступање у првостепеном управном поступку не финансира се из буџета Републике Србије, нити буџета јединице локалне самоуправе. Бесплатна правна помоћ и бесплатна правна подршка могу да се финансирају и

из донација и пројектног финансирања. Пружање правне помоћи може се финансирати из сопствених прихода, односно *pro bono* пружањем услуга, у складу са већ постојећом праксом. Одлука да се финансирање накнаде за пружање бесплатне правне помоћи подели између буџета јединица локалне самоуправе и буџета Републике Србије је донета у циљу увођења јаче одговорности приликом одобравања захтева за бесплатну правну помоћ.

У складу са чланом 40. Закона, Влада, на предлог министра, доноси пропис којим одређује тарифу по којој адвокати пружају бесплатну правну помоћ, и по којој се састављају јавнобележничке исправе и посредује у решавању спорова.

Чланом 41. Закона прописана је накнада по тарифи. Да би накнадио трошкове по тарифи, пружалац подноси органу управе на оверу: 1) захтев за плаћање накнаде за пружену бесплатну правну помоћ или састављену јавнобележничку исправу или посредовање у решавању спора, 2) доказе о пруженој бесплатној правној помоћи или састављеној јавнобележничке исправе или посредовању у решавању спора у конкретној правној ствари и 3) коначни обрачун накнаде. С обзиром да Република Србија и јединица локалне самоуправе заједнички носе накнаду за бесплатну правну помоћ коју су пружили адвокати или за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, јединица локалне самоуправе исплаћује пружаоцу целокупну накнаду и министарству доставља захтев за исплату 50% исплаћене накнаде, као и оверени коначни обрачун накнаде за пружену бесплатну правну помоћ или састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора. Ближа правила о поступку плаћања накнаде за пружену бесплатну правну помоћ, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора, прописује министар, након што прибави мишљење пружалаца.

Чланом 42. Закона утврђују се правила пројектног финансирања из јавних прихода, при чему се предвиђа да се средства намењена пројектном финансирању пружања бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке која се обезбеђују из јавних прихода, могу пренети само оном пружаоцу који је регистрован у складу са одредбама овог закона, али и адвокатским коморама (које нису регистроване као пружаоци). Ради пројектног финансирања расписује се јавни позив, односно јавни конкурс.

У члану 43. Закона регулисано је враћање примљених средстава. Република Србија има право да од корисника захтева враћање средстава која су пружаоцима исплаћена за пружање бесплатне правне помоћи од адвоката или удружења или састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора: 1) ако је коришћење бесплатне правне помоћи коју су пружили адвокати, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора остварено на основу нетачних или неистинитих података; 2) ако корисник није пријавио промену стања, а она је могла да изазове укидање решења о бесплатној правној помоћи или о састављању јавнобележничке исправе или посредовању у решавању спорова; 3) ако је у надзору над спровођењем овог закона утврђена злоупотреба права корисника на бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати или на састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спорова; и 4) ако је право на новчану социјалну помоћ или дечији додаток престало због исхода поступка у коме је пружена бесплатна правна помоћ адвоката. На наведеним средствима се установљава заложно право Републике Србије у складу са правилима о залози

на потраживањима. Уводи се обавеза пружалаца да се у поступку брину за надокнаду и наплату трошкова према правилима струке с пажњом доброг стручњака. Прописано је да је Република Србије дужна да 50% од враћених средстава одмах уплати јединици локалне самоуправе када су заједнички сносили накнаду за пружену бесплатну правну помоћ коју је пружио адвокат, за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора из буџетског раздела министарства надлежног за послове правосуђа. Ближа правила о начину враћања примљених новчаних средстава прописује министар надлежан за послове правосуђа. Одредбе овог члана сходно се примењују и на бесплатну правну помоћ коју је пружила служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе која је, сходно томе, финансирана из буџета јединице локалне самоуправе.

У глави шестој Закона (Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору), у чл. 44. до 52, у правни поредак Републике Србије преноси се Директива 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима. Овим одредбама утврђује се појам прекограничног спора, услови за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору, поступак подношења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима у Републици Србији и одлучивање о захтеву, као и врсте трошкова које обухвата бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима. Прописано је и подношење захтева за бесплатну правну помоћ у прекограничним споровима у другој држави чланици Европске уније и обрасци за подношење захтева. Ове одредбе ступају на снагу даном приступања Републике Србије Европској унији.

У глави седмој Закона (Надзор и контрола квалитета), у чл. 53. до 57, прописан је надзор над спровођењем овог закона, контрола квалитета пружања бесплатне правне помоћи, поступак контроле квалитета и утврђивања одговорности, као и Савет за праћење система бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. Чланом 53. Закона прописан је надзор над спровођењем овог закона, који врши министарство надлежно за послове правосуђа, по службеној дужности или по притужби корисника. У вршењу надзора, министарство може од пружаоца захтевати ванредне извештаје о његовом раду за период у коме је пружалац дужан да чува податке сагласно закону и податке о раду пружаоца, упозорити пружаоца на уочене неправилности и одредити му мере и рок за отклањање неправилности. Пружалац може да се у року од осам дана од дана пријема упозорења изјасни на упозорење министарства. Ако министарство сматра да изјашњење није основано, одређује пружаоцу нови рок за отклањање неправилности. Ако неправилности не буду отклоњене у року који је одредило министарство, министарство доноси решење о брисању пружаоца из Регистра. Како би се обезбедила јавност у раду, министарство на својој интернет страници објављује редован годишњи извештај о надзору над спровођењем овог закона до 31. марта текуће године за претходну годину.

Чланом 54. Закона прописана је контрола квалитета пружања бесплатне правне помоћи односно бесплатне правне подршке, у оквиру које се испитује да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ. Поступак контроле квалитета покреће предлогом министарство надлежно за послове

правосуђа: 1) кад у надзору над спровођењем овог закона уочи да постоји сумња о томе да ли пружалац савесно и професионално пружа бесплатну правну помоћ; или 2) поводом притужбе корисника или органа пред којим се води поступак, а у којој подносилац притужбе наводи да пружалац не пружа бесплатну правну помоћ савесно или професионално.

Чланом 55. Закона утврђују се надлежни органи за вођење поступка контроле квалитета. Министарство доставља предлог за покретање поступка контроле квалитета пружања бесплатне правне помоћи органима који су надлежни за вођење тог поступка. Ако је пружалац адвокат односно јавни бележник, за вођење поступка контроле квалитета и утврђивање одговорности надлежни су Адвокатска комора Србије односно Јавнобележничка комора. Уколико је пружалац служба правне помоћи у јединици локалне самоуправе, контролу квалитета спроводи надлежни орган који се одређује према закону којим се уређује локална самоуправа, а ако је пружалац посредник, контролу квалитета спроводи министарство надлежно за послове правосуђа. Ако је пружалац удружење или правни факултет, надлежна је заједничка комисија за контролу квалитета, коју споразумно бирају Адвокатска комора Србије, представници удружења, односно правних факултета, и која има пет чланова: два из реда адвоката, један представник удружења, један представник правних факултета и један представник министарства. Чланови ове комисије не примају накнаду за свој рад.

Чланом 56. Закона регулисан је поступак контроле квалитета. Предвиђено је да ако је предлог министарства поднет на основу притужбе корисника или органа пред којим се води поступак, надлежном органу се уз предлог доставља и притужба. Надлежни орган за вођење поступка контроле квалитета и утврђивање одговорности пружаоца води поступак контроле квалитета сагласно закону и другим актима и доставља одлуку министарству. Ако надлежни орган утврди да постоји несавесно или непрофесионално пружање бесплатне правне помоћи или бесплатне правне подршке, о томе доноси решење које доставља министарству. На основу тог решења, министарство доноси решење о брисању из Регистра.

Чланом 57. Закона уводи се Савет за праћење система бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке, који се оснива као радно тело Владе. Ово тело се оснива ради праћења и побољшања пружања бесплатне правне помоћи и бесплатне правне подршке. У саставу савета заступљени су и представници пружалаца. За чланове овог повремениог радног тела није предвиђена накнада за рад.

У глави осмој Закона (Казнене одредбе), у члану 58, утврђени су прекршаји због повреде одредаба овог закона.

Глава девета Закона (Завршне одредбе), у чл. 59. до 61, прописано је да ће се прописи који су неопходни за спровођење закона донети у року од шест месеци од дана његовог ступања на снагу, као и да ће се закон примењивати од 1. октобра 2019. године. Чланом 60. Закона утврђује се рок од дванаест месеци од дана ступања на снагу овог закона у коме су државни органи, органи јавне власти и јединице локалне самоуправе дужни да организују пружање бесплатне правне подршке, односно образују службу правне помоћи. Одредбе чл. 44. до 52. Закона које садрже одредбе Директиве 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких

правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима, примењују се од дана приступања Републике Србије Европској унији.

Одложена примена Закона је неопходна како би се донели предвиђени подзаконски акти, обезбедила потреба буџетска средства и извршиле све припреме за његову примену.

IV. ФИНАНСИЈСКА СРЕДСТВА ПОТРЕБНА ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

Основни услов за функционисања система бесплатне правне помоћи, који се уређује овим законом је обезбеђење средстава за његово финансирање. У том смислу, за спровођење овог закона ће бити потребно обезбеђење додатних финансијских средстава.

Кључна питања која се односе на финансирање овог закона односе се на администрирање закона, трошкове услуга бесплатне правне помоћи (процену броја корисника и врсте услуга које се односе на структуру судских предмета у којима се користи бесплатна правна помоћ).

У том смислу, за спровођење овог закона ће бити потребно обезбеђење додатних средстава, која се могу груписати у две квалитативне целине и то:

а) процена потребних финансијских средстава за стручно-административне послове и друге пратеће трошкове у поступку одобравања бесплатне правне помоћи, и

б) процена потребних финансијских средстава, на име исплате услуга пружања бесплатне правне помоћи, па је у наставку образложења овог дела закона тако и поступљено.

1. Процена потребних финансијских средстава за стручно-административне послове и друге пратеће трошкове у поступку одобравања бесплатне правне помоћи указује да у Министарству надлежном за спровођење овог закона, треба да се, у оквиру надлежне организационе јединице која је према акту о унутрашњем уређењу и задужена за ове послове, повећа број запослених за 5 (4 запослена и 1 руководилац одељења) са високом стручном спремом у Сектору за правосуђе, који би извршавали послове праћења и надзора над системом бесплатне правне помоћи у Републици Србији, статистичку анализу прикупљених података о броју и структури корисника, вођења Регистра пружалаца бесплатне правне помоћи, као и разматрања притужби поводом спровођења овог закона. Такође је неходно да се планира пријем још 4+1 запослених, са високом спремом у Сектору за материјално - финансијске послове, који би се бавили пословима планирања, односно старали би се о припреми одговарајуће финансијске и друге пратеће документације и спровођење поступка буџетирања средстава, исплате, евиденција, извештавања и других финансијских послова који се односе на обезбеђење и извршавање средстава за спровођење система бесплатне правне помоћи у Републици Србији.

Имајући у виду све наведене врсте трошкова, потребно је обезбедити годишње, почев од четвртог квартала 2019. године укупно 306.360 € или 35.121.114 динара, на име финансирања стручних и административних послова у поступку одобравања и спровођења поступка бесплатне правне помоћи за запошљавање 10 службеника, јер се ради о новој функцији Министарства правде и новом закону који се први пут уводи у правосудни систем Србије. Број службеника је процењен према планираном броју предмета односно броју корисника, као и према искуствима државних органа у окружењу, а пре свега у Словенији и Хрватској, које имају сличне административне капацитете за извршавање послова државне управе ове врсте и то за значајно мањи број предмета у току године.

2. Када су у питању потребна финансијска средства, на име исплате услуга пружања бесплатне правне помоћи, која се први пут уређује на овакав начин - посебним законом, указујемо да се, при процени износа потребних средстава пошло од следећих битних елемената:

- чињенице да је у Републици Србији потреба за пружањем бесплатне правне помоћи изузетно велика. На овакав закључак упућују подаци о броју, структури и социо-економском положају становништва и тренд пораста потребе за судском заштитом, а посебно становништа тзв. „рањивих група”.
- да у судској статистици не постоје обједињени подаци о броју окривљених којима је по службеној дужности постављен бранилац,
- да у овом моменту не постоји могућност прикупљања веродостојних статистичких података на нивоу државе.

Имајући у виду наведене чињенице, за процену потребних средстава за исплату услуга бесплатне правне помоћи коришћени су подаци из истраживања које је, за потребе Министарства правде спровела Светска банка, а које је приказано у материјалу под називом: 'Serbian Free Legal Aid Fiscal Impact Analysis', World Bank Multi - Donor Trust Fund for Justice Sector Support (MDTF JSS), достављеном Министарству 26. децембра 2013. године.

На основу наведене анализе, релевантни подаци који су коришћени за процену потребних финансијских средстава су приказани у следећој табели:

	Укупно становништво	ЕУ Ризик сиромаштва (60% норме)	ЕУ Ризик сиромаштва (40% норме)	ЕУ Ризик сиромаштва (70% норме)	Србија Апсолутна линија сиромаштва (% становништва на или испод црте)	Србија становништво које остварује услове за услуге соц. помоћи (2011)
Појединци	7120666	18,3 %	6,5 %	25,3 %	9,2 %	8,2 %
		1303082	462,843	1,801,528	655,101	584828
Појединци ("рањиве групе")					1.270.000	5,0 % 63.500
Свега појединци						648328
Свега судских предмета						86417
Укупно судских предмета	1040997	190502	67,665	263,372	95,772	85,498
Појединци ("рањиве групе") +10,9%						9319
Парнични поступак	40096	7338	2,606	10,144	3,689	3,293
Кривични поступак	184070	33685	11,965	46,570	16,934	15,118
Оставина	73753	13497	4,794	18,660	6,785	6,057
Поступци накнаде штете	141343	25866	9,187	35,760	13,004	11,609

Осим броја становника за које се процењује према овој анализи да остварују услове за услуге социјалне помоћи (584.828), предвиђено је да бесплатну правну помоћ могу изузетно користити на терет буџетских средстава и други потенцијални корисници бесплатне правне помоћи (тзв. "рањиве групе" - физичка лица која не испуњавају услове да буду корисници права на новчану социјалну помоћ у складу са законом којим се уређује социјална заштита, односно корисници права на дечији додатак у складу са законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом, ако би она због финансирања правне помоћи из сопствених прихода у конкретном случају ушла у круг лица која испуњавају услове за коришћење ових права).

На основу расположивих података Тима Владе Републике Србије за социјално укључивање и смањење сиромаштва, а према Методологији варијације линије сиромаштва (од укупно 1.270.000 лица, процењено је да ће се 5% јавити као потенцијални корисници овог права), на установљени број становника, потенцијалних корисника бесплатне правне помоћи (584.828), треба додати још 63.500 потенцијалних корисника (тзв. „рањиве групе”), што је укупно потенцијалних корисника 648.328 (584.828 + 63.500) или за 10,9% више од броја установљеног наведеном анализом Светске банке.

Други битан елемент за утврђивање висине финансијских средстава потребних за спровођење овог закона је укупан број судских предмета и њихова структура (истрага/кривица, парница, ванпарница, извршење и остало), где су такође коришћени подаци из наведене анализе Светске банке.

Према тим подацима, укупан број судских предмета на годишњем нивоу, у којима један од учесника може бити корисник права на бесплатну правну помоћ је процењен на око 95.000 судских предмета. При процени се пошло од података из наведене анализе, по којој је од укупног броја судских предмета (1.040.997), применом истог процента као и за потенцијалне кориснике (8,21%), добијен потенцијални број предмета од око 85.500 за ову популацију, с тим што је тај број увећан за још 10,9% за тзв. рањиве групе (9.320), тако да укупно износи 94.820 судских предмета.

Процењена структура тако класификованог укупног броја судских предмета је, према подацима из наведене анализе приказана у следећој табели:

Оквирне процене трошкова услуга бесплатне правне помоћи, применом 100% тарифе (у РСД)						
Опис	Структура судских предмета					структура у %
	Истрага/кривица	Парница	Ванпарнични поступак	Извршење	Укупно	
1	3	4	5	6	7	8
А) Основни судови						
Обим предмета	22122	10587	22633	17669	73011	77,0
Структура предмета у	30,3	14,5	31,0	24,2	100,0	

%						
Пондерисани просек по предмету	118772	75329	93895	14996	79.647	
Обрачунати трошкови предмета	2627513735	797477615	2125164032	264959255	5.815.1 14.637	56,7
Б) Виши судови						
Обим предмета	17840	3468	502		21809	23,0
Структура предмета у %	81,8	15,9	2,3		100,0	
Пондерисани просек по предмету	189772	273472	210330		203.553	
Обрачунати трошкови предмета	3385487314	948299985	105503000		4.439.2 90.299	43,3
Укупно А+Б						
Предмети	39962	14054	23135	17669	94820	100,0
Износ	6013001049	1745777600	2230667032	264959255	10.254. 404.937	100,0

Приказани подаци у наведеној табели односе се на врсте услуга у коришћењу бесплатне правне помоћи, зависно од тога да ли су поступци пред нижим или вишим судовима и да ли се ради о поступцима у истрази, кривизи, парници, затим ванпарничном поступку, извршном поступку или осталим поступцима у правосуђу, као и висину трошкова накнаде пружаоцима појединих врста услуга и начин обрачуна накнаде.

У основним судовима, према подацима из наведене анализе, кривични поступак у просеку подразумева тарифне накнаде од 118.772 динара, а грађански поступак 75.329 динара, док је ванпарнични поступак са просечном тарифном накнадом од 93.895 динара, а извршни 14.996 динара.

Трошкови заступања пред вишим судовима су значајно већи (због сложености, обимности и тежине предмета), тако да кривичнипо тарифи износе 189.772 динара, грађанске парнице у просеку 273.472 динара, а ванпарнични поступци 210.330 динара.

Подаци из Табеле показују да би, применом пуне адвокатске тарифе за накнаду услуга пружања бесплатне правне помоћи, очекивани трошкови би износили 5,8 милијарди динара, пред нижим судовима и 4,4 милијарде, пред вишим судовима или укупно 10,2 милијарде динара годишње, за потпуну годишњу реализацију система бесплатне правне помоћи, под претпоставком да се сви предмети (94.820 судских предмета) реше у једној години (колона 7).

С обзиром на процедуре и процес примене закона, који по природи посла захтева временски трајање поступака, а и процени из наведене анализе, да ће у првој години примене овог закона бити потребно обезбеђење око 31,6% средстава за предмете пред основним судовима и око 41,2 % предмета пред вишим судовима, што укупно износи око 32.000 судских предмета (око 23.000 пред основним судовима и око 9.000 предмета пред вишим судовима), а уз примену 40% тарифе, по којој би се исплаћивала накнада за ове услуге, износ потребних средстава би, уместо 10,2 милијарде годишње износио око 1,5 милијарди динара.

Структура процењених трошкова по врстама поступака и овом броју предмета (32.000), приказана је у следећој табели:

Оквирне процене годишњих трошкова услуга бесплатне правне помоћи на обиму од 32.000 предмета (40% тарифе)¹						
Р.бр.	Опис	Структура судских предмета				
		Истрага/ кривица	Парница	Ванпарнични поступак	Извршење	Укупно
1	2	3	4	5	6	7
A)	Основни судови					
1.	Укупан обим предмета	22.122	10.587	22.633	17.669	73.011
2.	31,6%	6991	3345	7152	5583	23071
	Просек у РСД Тарифа -40%	47.509	30.132	37.558	5.998	
4.	Просек у € - Тарифа -40%	414	263	328	52	
5.	Износ у РСД	347.290.623	105.568.200	281.502.720	34.837.920	769.199.463
6.	Износ У €	2.894.089	879.735	2.345.856	290.316	6.409.996
B)	Виши судови					
1.	Укупан обим предмета	17.840	3.468	502		21.809
2.	41,2	7350	1429	207	0	8985
3.	Просек у РСД - Тарифа -40%	75.909	109.389	84.132		
4.	Просек у € - Тарифа- 40%	662	954	734	0	
5.	Износ у РСД	583.884.000	163.591.920	18.232.560	-	765.708.480

¹ (тарифа по ср. курсу 1€ = 114,64 на дан 31.12.2013. према подацима из Анализе С.банке)

6.	Износ у €	4.865.700	1.363.266	151.938	-	6.380.904
B)	Укупно А+Б					
1.	Обим предмета-укупно -око 95.000	39.962	14.054	23.135	17.669	94.820
2.	Обим предмета-око 32.000 годишње (31,6%+41,2%)	14341	4774	7359	5583	32057
3.	Износ у РСД Тарифа -40%	931.174.623	269.160.120	299.735.280	34.837.920	1.534.907.943
4.	Износ у €/ Тарифа -40%	7.759.789	2.243.001	2.497.794	290.316	12.790.900

На основу ових параметара, односно расположивих података из наведене Анализе исказани су следећи финансијски ефекти примене овог закона за 2019. годину (почев од четвртог квартала 2019. године и за 2020. годину). При овој је, за планирање у буџету Републике Србије, коришћена вредност курса 1€=120 РСД, а подаци су приказани у следећој табели:

Структура трошкова за спровођење закона и извори финансирања						
р.бр.	врста трошка	валута		извори финансирања		свега
		у €	у RSD	из буџета Републике Србије (50%)	из буџета локалне самоуправе (50%)	
A)	трошкови за једну годину:					
1.	брutto плате	97.680	11.721.600	11.721.600	0	11.721.600
2.	остали трошкови (over haeds)	14.652	1.758.240	1.758.240	0	1.758.240
3.	укупно 1+2	112.332	13.479.840	13.479.840	0	13.479.840
4.	накнада за услуге БПП за за 1	12.790.900	1.534.907.943	767.453.972	767.453.972	1.534.907.943

	годину					
5.	свега А)	12.903.232	1.548.387.783	780.933.812	767.453.972	1.548.387.783
В)	трошкови у 2019. години:					0
1.	брutto плате и (over haeds) за три месеца	28.083	3.369.960	13.479.840	0	13.479.840
2.	накнада за услуге БПП за за 1 месец	1.065.908	127.908.995	63.954.498	63.954.498	127.908.995
3.	свега Б)	1.093.991	131.278.955	77.434.338	63.954.498	141.388.835
В)	трошкови за 2020. годину:					0
1.	брutto плате	97.680	11.721.600	11.721.600	0	11.721.600
2.	остали трошкови (over haeds)	14.652	1.758.240	1.758.240	0	1.758.240
3.	укупно 1+2	112.332	13.479.840	13.479.840	0	13.479.840
4.	накнада за услуге БПП за за 1 годину	12.790.900	1.534.907.943	767.453.972	767.453.972	1.534.907.943
5.	свега В)	12.903.232	1.548.387.783	780.933.812	767.453.972	1.548.387.783

Како приказани подаци из претходне табеле показују, укупан износ средстава за једну годину, за исплату накнада за услуге бесплатне правне помоћи и трошкове запослених који ће обављати ове послове износи 1.548.387.783 динара (12.903.232 €), од чега 1.534.907.943 динара (12.790.900 €), за накнаде извршених услуга бесплатне правне помоћи и 13.479.840 динара (112.332 €) за трошкове запослених.

С обзиром да се предлаже да примена закона почне од четвртог квартала 2019. године, процењује се да би исплата накнаде за извршене услуге бесплатне правне помоћи могла бити за једна месец - децембар (127.908.995 динара -

1.065.908 €), а да би било потребно обезбедити плате и друге трошкове за новозапослене за три месеца четвртог квартала, када почиње примена закона (3.369.960 динара - 28.083 €), што укупно у 2019. години износи (131.278.955 динара - 1.093.991 €).

Када је у питању 2020. година, укупан износ средстава чије обезбеђење је неопходно је 1.548.387.783 динара (12.903.232 €), од чега 1.534.907.943 динара (12.790.900 €), за накнаде извршених услуга бесплатне правне помоћи и 13.479.840 динара (112.332 €) за трошкове запослених.

Када је у питању процена финансијских средстава потребних за спровођење овог закона, напомињемо да ће се средства из буџета планирати у оквиру лимита расхода и издатака која за буџетске кориснике утврђује Министарство финансија у процесу припреме и доношења годишњег закона о буџету.

3. Извори средстава за финансирање бесплатне правне помоћи

Извори средстава за финансирање бесплатне правне помоћи, како је овим Предлогом предвиђено, су буџет Републике Србије, буџети локалне самоуправе и други извори (донације и слично).

Право на правну помоћ гарантовано је у складу са чланом 67. Устава Републике Србије. Наиме, свакоме се, под условима одређеним законом, јемчи право на правну помоћ. Правну помоћ пружају адвокатура, као самостална и независна служба, и службе правне помоћи које се оснивају у јединицама локалне самоуправе, у складу са законом. Законом се одређује када је правна помоћ бесплатна.

Законом о локалној самоуправи детаљније се регулишу процедуре и начин финансирања функција које су у надлежности јединица локалне самоуправе. У складу са тим, чланом 20. Закона о локалној самоуправи (део 2. Правни статус јединице локалне самоуправе, 2.1.1. Надлежност општине), предвиђено је, између осталог, да општина, преко својих органа, у складу с Уставом и законом организује службу правне помоћи грађанима.

Законом о финансирању локалне самоуправе и Законом о буџетском систему уређен је систем финансирања функција локалне самоуправе. У том смислу је за финансирање надлежности јединице локалне самоуправе предвиђено да буџету јединице локалне самоуправе припадају одређени јавни приходи и примања. Поред тога, Законом о финансирању локалне самоуправе је регулисано (члан 4) да су сви приходи јединице локалне самоуправе општи приход буџета јединице локалне самоуправе и могу се користити за било коју намену, у складу са законом и одлуком о буџету јединице локалне самоуправе, сем оних прихода чији је наменски карактер утврђен законом. Имајући у виду ову одредбу, финансирање функција из надлежности јединица локалне самоуправе које се односе на бесплатну правну помоћ је у оквиру редовних надлежности јединице локалне самоуправе.

Предлогом Закона о бесплатној правној помоћи се предлаже да се финансирање бесплатне правне помоћи уреди на начин да укупни трошкови за

ове намене поделе тако да се не оптерети само буџет јединица локалне самоуправе, већ да се део трошкова обезбеђује из буџета Републике Србије. Према предложеном решењу из члана 35. Предлога Закона о бесплатној правној помоћи, секундарна бесплатна правна помоћ би се финансирала и из буџета Републике Србије и буџета јединице локалне самоуправе, при чему јединица локалне самоуправе сноси 50% накнаде за пружање секундарне бесплатне правне помоћи, док преосталих 50% накнаде сноси Република Србија, преко министарства надлежног за послове правосуђа, укључујући и обезбеђење административних капацитета за спровођење и праћење укупног система бесплатне правне помоћи у Републици.

У складу са овим предлогом, а према исказаним проценама трошкова у претходној табели за једну годину, Република би обезбеђивала 780.933.812 динара, а све локалне самоуправе укупно 767.453.972 динара, за спровођење овог закона.

ИЗЈАВА О УСКЛАЂЕНОСТИ ПРОПИСА СА ПРОПИСИМА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

1. Овлашћени предлагач прописа: Влада
Обрађивач: Министарство правде

2. Назив прописа

Предлог закона о бесплатној правној помоћи
 Draft Law on Free Legal Aid

3. Усклађеност прописа с одредбама Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије са друге стране („Службени гласник РС”, број 83/08) (у даљем тексту: Споразум):

а) Одредба Споразума која се односе на нормативну саржину прописа,

Глава 6: УСКЛАЂИВАЊЕ ПРОПИСА, ПРИМЕНА ПРАВА И ПРАВИЛА КОНКУРЕНЦИЈЕ

Члан 72: „Стране признају важност усклађивања важећег српског законодавства са законодавством Заједнице и његове делотворне примене. Србија ће настојати да обезбеди постепено усклађивање постојећих закона и будућег законодавства са правним тековинама Заједнице. Србија ће обезбедити да ће важеће и будуће законодавство бити правилно примењено и спроведено.”

Глава 7: ПРАВОСУЂЕ, СЛОБОДА И БЕЗБЕДНОСТ

Члан 80: „У оквиру сарадње у области правосуђа и унутрашњих послова стране ће посебну важност дати консолидовању владавине права и јачању институција на свим нивоима у области управе уопште, а нарочито у спровођењу закона и институцијама правосуђа. Сарадња ће нарочито бити усредсређена на јачање независности судства и побољшање његове ефикасности, побољшање рада полиције и других органа за спровођење закона, обезбеђивање одговарајуће обуке и борбу против корупције и организованог криминала”.

б) Прелазни рок за усклађивање законодавства према одредбама Споразума,

2014. година

в) Оцена испуњености обавезе које произлазе из наведене одредбе Споразума,

Потпуно испуњава

г) Разлози за делимично испуњавање, односно неиспуњавање обавеза које произлазе из наведене одредбе Споразума,

д) Веза са Националним програмом за усвајање правних тековина Европске уније.

Место у структури Националног програма за интеграцију Републике Србије у Европску унију - 1.1.6. Систем правосуђа 3.23. Правосуђе и основна права 3.23.3. Основна права. Редни број 135. Шифра пларнираног прописа 2013-209.

4. Усклађеност прописа са прописима Европске уније:

а) Навођење одредби примарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

б) Навођење секундарних извора права Европске уније и оцене усклађености са њима,

1) Council Directive 2003/8/EC of 27 January 2003 to improve access to justice in cross-border disputes by establishing minimum common rules relating to legal aid for such disputes (CELEX 1:32003L0008)

Директива Савета 2003/8/EУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима

- Потпуно усклађен

в) Навођење осталих извора права Европске уније и усклађеност са њима,

г) Разлози за делимичну усклађеност, односно неусклађеност,

д) Рок у којем је предвиђено постизање потпуне усклађености прописа са прописима Европске уније.

Предлог закона је потпуно усклађен са секундарним изворима права ЕУ

5. Уколико не постоје одговарајуће надлежности Европске уније у материји коју регулише пропис, и/или не постоје одговарајући секундарни извори права Европске уније са којима је потребно обезбедити усклађеност, потребно је образложити ту чињеницу. У овом случају, није потребно попуњавати Табелу усклађености прописа. Табелу усклађености није потребно попуњавати и уколико се домаћим прописом не врши пренос одредби секундарног извора права Европске уније већ се искључиво врши примена или спровођење неког захтева који произилази из одредбе секундарног извора права (нпр. Предлогом одлуке о изради стратешке процене утицаја биће спроведена обавеза из члана 4. Директиве 2001/42/EЗ, али се не врши и пренос те одредбе директиве).

6. Да ли су претходно наведени извори права Европске уније преведени на српски језик?

Да

7. Да ли је пропис преведен на неки службени језик Европске уније?

Пропис је преведен на енглески језик.

8. Сарадња са Европском унијом и учешће консултаната у изради прописа и њихово мишљење о усклађености

Да.

1. Назив прописа Европске уније : Директива Савета 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима		2. „CELEX” ознака ЕУ прописа 32003L0008 32005D0630 32004D0844				
3. Овлашћени предлагач прописа: Влада Обрађивач: Министарство правде		4. Датум израде табеле: 17.07.2018				
5. Назив (нацрта, предлога) прописа чије одредбе су предмет анализе усклађености са прописом Европске уније: Предлог закона о бесплатној правној помоћи Draft Law on Free Legal Aid		6. Бројчане ознаке (шифре) планираних прописа из базе НПАА: 2013- 209				
7. Усклађеност одредби прописа са одредбама прописа ЕУ: Директива 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима Одлука Комисије 2004/844/ЕК од 9. новембра 2004. године о увођењу обрасца захтева за правну помоћ у оквиру Директиве 2003/8/ЕК о побољшању приступа суду у прекограничним споровима путем успостављања минимума заједничких правила која се односе на правну помоћ у таквим споровима (СЛ Л 365, 10. 12. 2004.) Одлука Комисије 2005/630/ЕК, од 26. августа 2005. године о увођењу обрасца за отпремање захтева за правну помоћ према Директиви 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила, у вези са правном помоћи у таквим споровима.						
а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
Одредба прописа ЕУ	Садржина одредбе	Одредбе прописа Р. Србије	Садржина одредбе	Усклађеност (Потпуно усклађено - ПУ, делимично усклађено - ДУ, неусклађено - НУ, непреносиво – НП) ²	Разлози за делимичну усклађеност, неусклађеност или непреносивост	Напомена о усклађености
1.1.	Сврха ове Директиве је да се побољша приступ правди у прекограничним споровима успостављањем минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима			НУ	Ова одредба утврђује циљ и обим примене Директиве.	
1.2.	Примењиваће се, у прекограничним споровима, у грађанским и трговинским стварима без обзира на природу суда или трибунала. Неће се примењивати, нарочито, у пореским, царинским или административним питањима.	45.2. 45.3.	Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се у грађанским и привредним стварима, за саветовање пре почетка поступка с циљем постизања вансудског поравнања, за покретање поступка пред судом, за заступање пред судом, за посредовање у решавању спорова и извршење јавних исправа. Одредбе о правној помоћи у прекограничном спору не примењују се у пореским, царинским и другим управним поступцима.	ПУ		

² Потпуно усклађено - ПУ, делимично усклађено - ДУ, неусклађено - НУ, непреносиво – НП

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
1.3.	У овој Директиви, 'држава чланица "означава државе чланице, са изузетком Данске.	45.5.	Одредбе о прекограничном спору не примењују се у односу на Краљевину Данску.	ПУ		
2.1.	За потребе ове Директиве, прекогранични спор је спор у коме странка подноси захтев за правну помоћ у контексту ове Директиве, има боравиште или пребивалиште у држави чланици која није држава чланица у којој је суд поступа односно у којој се захтева извршење судске одлуке	45.1.	Прекогранични спор, у смислу овога закона, јесте спор у коме подносилац захтева за одобравање бесплатне правне помоћи има пребивалиште или боравиште у држави чланици Европске уније која истовремено није она држава чланица Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке.	ПУ		
2.3.	Релевантан моменат да се утврди да ли постоји прекогранична спор је време подношења захтева, у складу са овом Директивом.	45.4.	Постојање прекограничног спора утврђује се према времену када је поднет захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору.	ПУ		
3.1.	Физичка лица која учествују у спору обухваћеном овом Директивом имају право да добију одговарајућу правну помоћ како би им се обезбедио ефикасан приступ правди у складу са условима прописаним овом Директивом.	3.1. 3.2. 3.3. 4.1.	3.1. Бесплатна правна помоћ је правна помоћ коју корисник остварује без накнаде сагласно одредбама овог закона. 3.2. Бесплатна правна помоћ остварује се путем бесплатне правне помоћи у ужем смислу, бесплатне правне подршке и бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима. 3.3. Бесплатна правна помоћ у ужем смислу означава се у даљем тексту овог закона само као „бесплатна правна помоћ”. 4.1. Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства које законито борави у Републици Србији, страном држављанину са сталним	ПУ	Право на бесплатну правну помоћ, у смислу овог закона, је право на правну помоћ које корисник остварује без накнаде, у поступцима пред судом и органима државне управе, територијалне аутономије и локалне самоуправе и уставним судом, у складу са одредбама овог закона.	

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		4.3.	<p>настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако:</p> <p>1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додаток сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима;</p> <p>2) не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додаток, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додаток</p> <p>Држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о:</p> <p>1) детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, државним органом или органом јавне власти;</p> <p>2) лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења;</p> <p>3) лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности;</p> <p>4) лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици;</p> <p>5) лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или</p>			

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			<p>кажњавања или трговине људима; 6) лицу које тражи азил у Републици Србији; 7) избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу; 8) особи са инвалидитетом; 9) детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите; 10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; 11) одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите; 12) лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак 13) лицу које је погођено поступком принудног исељења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање</p>			
3.2.	<p>Правна помоћ се сматра одговарајућом када се гарантује:</p> <p>(а) савет пре поступка, у циљу постизања поравнања пре отпочињања судског поступка;</p> <p>(б) правна помоћ и заступање на суду, и изузеће од, или помоћ за, трошкове поступка корисника, укључујући и трошкове из члана 7. и накнаде лицима која су овлаћена од суда да обављају радње у току поступка.</p> <p>У државама чланицама у којима је странка која изгуби одговорна за</p>	<p>6.1.</p> <p>6.2.</p> <p>6.3.</p>	<p>Бесплатна правна помоћ састоји се од пружања правног савета, састављања поднесака, заступања, и одбране.</p> <p>Пружање правног савета је детаљно објашњење о начину и могућности решавања конкретне правне ствари пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора, а које се односи на право, обавезу или интерес корисника бесплатне правне помоћи заснован на закону.</p> <p>Састављање поднеска је израда писмена којим се покреће поступак пред судом, другим државним органом или органом јавне власти или које се подноси током већ покренутог поступка (састављање тужбе, захтева, предлога, молбе, притужбе, приговора, поднесака, жалбе и другог правног средства).</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	<p>трошкове супротне стране, ако корисник изгуби случај, правна помоћ ће покрити настале трошкове супротне стране, ако би се такви трошкови покрили да је корисник имао боравите или пребивалиште у држави чланице у којој суд поступа.</p>	<p>6.4.</p> <p>6.5.</p> <p>43.2.</p>	<p>Заступање је свака правна радња коју на основу овлашћења за заступање пуномоћник предузима у име и за рачун корисника бесплатне правне помоћи у поступку пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора.</p> <p>Одбрана је заступање осумњиченог, окривљеног или оптуженог у предистражном, истражном и кривичном поступку који се води због сумње да је извршено кривично дело за које није предвиђена обавезна одбрана и заступање у прекршајном поступку који се води због сумње да је извршен прекршај за који је предвиђена казна затвора.</p> <p>Ако је у поступку одлучено у корист корисника и орган који је водио поступак је одлучио да трошкове поступка накнади супротна странка, адвокат и посредник су, пошто наплате трошкове поступка, дужни да врате новчана средства која су им исплаћена за пружену бесплатну правну помоћ или посредовање у решавању спора, изузев ако наплата трошкова није могућа.</p>			
3.3.	<p>Државе чланице нису дужна да пружају правну помоћ или заступање пред судовима и трибуналима у поступку, посебно уређеном да омогући странама у спору да свој предмет изнесу лично, осим када судови или било који други надлежни орган одлучи другачије, како би се осигурала равноправност странака или због сложености предмета.</p>			НП		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
3.4.	Државе чланице могу захтевати да корисници правне помоћи плате разумне доприносе у односу на трошкове поступка, узимајући у обзир услове из члана 5.			НП	Закон не предвиђа доприносе корисника односно делимично плаћање правне помоћи.	
3.5.	Државе чланице могу да предвиде да надлежни орган може одлучити да су корисници правне помоћи дужни да је рефундирају у целини или делимично, ако се њихова финансијска ситуација значајно поправила или ако је одлука да се одобри правна помоћ донета на основу нетачних информација које је дао корисник.	43.1.	<p>Република Србија има право да од корисника захтева враћање средстава која су исплаћена за правну помоћ коју су пружили адвокати, за састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора:</p> <p>1) ако је коришћење бесплатне правне помоћи коју су пружили адвокати, састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спора остварено на основу нетачних или неистинитих података;</p> <p>2) ако корисник није пријавио промену стања, а она је могла да изазове укидање решења о бесплатној правној помоћи, односно о састављању јавнобележничке исправе или посредовању у решавању спорова (члан 35. став 1);</p> <p>3) ако је у надзору над спровођењем овог закона (члан 53) утврђена злоупотреба права корисника на бесплатну правну помоћ коју пружају адвокати, на састављање јавнобележничке исправе или посредовање у решавању спорова;</p> <p>4) ако је право на новчану социјалну помоћ или дечији додаток престало због исхода поступка у коме су адвокати пружили бесплатну правну помоћ.</p> <p>Ако је у поступку одлучено у корист корисника и орган који је водио поступак је одлучио да трошкове поступка накнади супротна странка, адвокат и посредник су, пошто наплате трошкове поступка, дужни да врате новчана средства која су им исплаћена за пружену бесплатну правну помоћ или посредовање у решавању спора, изузев ако наплата трошкова није могућа.</p>	ПУ		
		43.2.				

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
4.	Државе чланице ће одобрити правну помоћ без дискриминације према грађанима Уније и држављанима трећих земаља који бораве законито у држави чланице.	4.1.	<p>Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства које законито борави у Републици Србији, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако:</p> <p>1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима;</p> <p>2) не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак.</p> <p>Држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о:</p> <p>1) детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, државним органом или органом јавне власти;</p> <p>2) лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења;</p> <p>3) лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности;</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			<p>4) лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици; 5) лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања или трговине људима; 6) лицу које тражи азил у Републици Србији; 7) избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу; 8) особи са инвалидитетом; 9) детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите; 10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; 11) одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите; 12) лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак 13) лицу које је погођено поступком принудног исељења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање.</p>			
5.1.	<p>Државе чланице ће одобрити правну помоћ лицима из члана 3 (1), који нису у стању, делимично или потпуно, да снесу трошкове поступка из члана 3 (2), као резултат њихове економске ситуације, како би им се обезбедио ефикасан приступ правди.</p>	4.1.	<p>Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства које законито борави у Републици Србији, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако:</p> <p>1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додатак сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима;</p> <p>2) не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додатак, али би због плаћања правне помоћи из сопствених</p>	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		4.3.	<p>прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додаток.</p> <p>Држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, државним органом или органом јавне власти; 2) лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења; 3) лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности; 4) лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици; 5) лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања или трговине људима; 6) лицу које тражи азил у Републици Србији; 7) избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу; 8) особи са инвалидитетом; 9) детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите; 10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; 11) одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите; 12) лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак 			

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			13) лицу које је погођено поступком принудног иселења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање.			
5.2.	Економска ситуација лица биће оцењена од стране надлежног органа државе чланице у којој је суд поступа, у светлу различитих објективних фактора као што су приход, имовина, или породична ситуација, укључујући и процену средстава лица која економски зависе од подносиоца захтева.	13.1 13.2. 14. 27.1. 31.1. 31.2.	<p>Општа правна информација, попуњавање формулара, као и бесплатна правна помоћ коју сагласно овом закону пружају удружења (члан 9. став 2), могу се пружати и лицима која не испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).</p> <p>Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова пружају се само лицима која испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).</p> <p>Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, изузев правног савета, као и састављање јавнобележничких исправа и посредовање у решавању спорова пружају се само тражиоцима којима се то одобри (члан 33).</p> <p>Захтев за одобравање бесплатне правне помоћи подноси се органу општинске управе или градске управе или управе града Београда (у даљем тексту: орган управе), надлежном према месту пребивалишта или боравишта подносица захтева или месту пружања бесплатне правне помоћи.</p> <p>Орган управе утврђује да ли подносилац захтева испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), увидом у евиденције којима сам располаже или у документацију која је поднета уз захтев или накнадно достављена.</p> <p>Орган управе је дужан да по службеној дужности, у складу са законом, начини увид у податке о чињеницама неопходним за одлучивање о којима</p>	ПУ	Орган управе утврђује наведене факторе на основу закона и других подзаконских аката којим се уређује социјална заштита, односно закона и других подзаконских аката којим се уређује финансијска подршка породици са децом.	

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		33.1	се води службена евиденција, да их прибавља и обрађује. Ако је захтев основан (чл. 4. и 7), орган управе решењем одобрава бесплатну правну помоћ.			
		33.2	Орган управе у изреци решења упућује подносиоца захтева на пружаоца који је према овом закону уписан у регистар (члан 16. ст. 1. и 3), а према правилима која прописује министар пошто претходно прибави мишљење пружалаца			
5.3.	Државе чланице могу дефинисати праг изнад којег се подносиоци захтева за правну помоћ сматрају делимично или потпуно способним да снесу трошкове поступка наведене у члану 3 (2). Такав праг мора бити утврђен на основу критеријума дефинисаних у ставу 2. овог члана.	4.1.	Бесплатна правна помоћ може да се пружи држављанину Републике Србије, лицу без држављанства које законито борави у Републици Србији, страном држављанину са сталним настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору, ако: 1) испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ сагласно закону којим се уређује социјална заштита или корисник права на дечији додаток сагласно закону којим се уређује финансијска подршка породици са децом, као и члановима његове породице односно заједничког домаћинства, чији је круг одређен овим законима; 2) не испуњава услове да буде корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додаток, али би због плаћања правне помоћи из сопствених прихода у конкретној правној ствари испунило услове да постане корисник права на новчану социјалну помоћ или на дечији додаток.	ПУ	Ближа правила којима је дефинисан праг изнад којег се подносиоци захтева за правну помоћ сматрају делимично или потпуно способним да снесу трошкове поступка предвиђена су законом којим се уређује социјална заштита, док су ближа правила о корисницима права на дечији додаток уређена законом којим се уређује финансијска подршка породици са децом.	
		4.3.	Држављанину Републике Србије, лицу без држављанства, страном држављанину са сталним			

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			<p>настањем у Републици Србији и другом лицу које има право на бесплатну правну помоћ према другом закону или потврђеном међународном уговору бесплатна правна помоћ може да се пружи и ако је реч о:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) детету о чијем се праву, обавези или интересу заснованом на закону одлучује у поступку пред судом, државним органом или органом јавне власти; 2) лицу према коме се извршава мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи или заштитна мера обавезног психијатријског лечења; 3) лицу према коме се води поступак делимичног или потпуног лишења или враћања пословне способности; 4) лицу које остварује правну заштиту од насиља у породици; 5) лицу које остварује правну заштиту од тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања или кажњавања или трговине људима; 6) лицу које тражи азил у Републици Србији; 7) избеглици, лицу под супсидијарном заштитом или интерно расељеном лицу; 8) особи са инвалидитетом; 9) детету које је заштићено услугом смештаја у систему социјалне заштите; 10) деци и младима којима је престала услуга социјалног смештаја до навршене 26 године живота; 11) одраслим и старим лицима која су без сопственог пристанка смештена у установу социјалне заштите; 12) лицу које остварује право на утврђивање времена и места рођења сагласно закону којим се уређује ванпарнични поступак 13) лицу које је погођено поступком принудног иселења и пресељења у складу са законом којим се уређује становање. 			
5.4	Праг утврђен у складу са ставом 3.	46.1.	Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се ако подносилац захтева испуни услове	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	овог члана не може да спречи подносиоце захтева за правну помоћ који су изнад прага да добију правну помоћ ако докажу да нису у стању да плате трошкове поступка из члана 3 (2), због разлике у трошковима живота између држава чланица у којима имају пребивалиште или боравиште и државе у којој се налази суд.	46.2.	који су одређени овим законом (члан 4). Изузетно, бесплатна правна помоћ може се одобрити и подносиоцу захтева који не испуњава услове који су одређени овим законом (члан 4), ако докаже да није у могућности да плати трошкове поступка због разлике у трошковима живота између државе чланице Европске уније у којој има пребивалиште или боравиште и трошкова живота у Републици Србији.			
5.5.	Правна помоћ не мора бити одобрена подносиоцу захтева , уколико има, у конкретном случају, делотворан приступ другим механизмима који покривају трошкове поступка из Члана 3 (2)	1.2.	Овај закон примењује се на кориснике бесплатне правне помоћи који право на бесплатну правну помоћ нису остварили према другим законима.	ПУ		
6.1.	Државе чланице могу предвидети да се захтеви за правну помоћ за поступке који су очигледно неосновани могу одбити од стране надлежних органа.	7.	Пружање бесплатне правне помоћи, иако лице испуњава услове за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), није дозвољено у: 1) привредним споровима; 2) поступку регистрације правних лица; 3) поступку накнаде штете за повреду части и угледа; 4) поступку пред прекршајним судом ако за прекршај није запређена казна затвора; 5) поступку у коме би вредност спора била у очигледној и значајној несразмери с трошковима поступка; 6) поступку у коме је очигледно да тражилац бесплатне правне помоћи нема изгледа на успех, посебно ако се његова очекивања не заснивају на чињеницима и доказима које је предочио или су она супротна позитивним прописима, јавним поретком и добрим обичајима; 7) случају да постоји очигледан покушај да се злоупотреби право на бесплатну правну помоћ	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		34.1. 34.2. 34.3.	<p>или неко друго право.</p> <p>Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p> <p>Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).</p> <p>Министарство је дужно да о одлучи о жалби у року од 30 дана од пријема жалбе</p>			
6.2.	Ако се савет пре поступка обезбеђује, корићење даље правне помоћи може се одбити или поништити на основу одлуке о меритуму предмета у мери у којој је приступ правди загарантован.	6.1. 6.2. 13.1.	<p>Бесплатна правна помоћ састоји се од пружања правних савета, састављања поднесака, заступања и одбране.</p> <p>Пружање правног савета је детаљно објашњење о начину и могућности решавања конкретне правне ствари пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора, а које се односи на право, обавезу или интерес корисника бесплатне правне помоћи заснован на закону.</p> <p>Општа правна информација, попуњавање формулара, као и бесплатна правна помоћ коју сагласно овом закону пружају удружења (члан 9. став 2), могу се пружати и лицима која не</p>	ПУ		

a)	a1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		13.2.	<p>испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).</p> <p>Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати и службе правне помоћи у јединицама локалне самоуправе, састављање јавнобележничке исправе и посредовање у решавању спорова пружају се само лицима која испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).</p>			
		14.1.	<p>Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, изузев правног савета, као и састављање јавнобележничких исправа и посредовање у решавању спорова пружају се само тражиоцима којима се то одобри (члан 33).</p>			
		11.1.	<p>Бесплатна правна подршка састоји се од пружања опште правне информације, попуњавања формулара, састављања јавнобележничке исправе и посредовања у решавању спорова.</p>			
		11.2.	<p>Општа правна информација јесте информација о уређењу неке правне области, правном положају корисника у конкретној правној ствари, субјекту и начину одлучивања о појединачном праву, обавези или интересу заснованом на закону, пред судом или другим државним органом или органом јавне власти, о правилима и о висини трошкова поступка који се не односе на поступак пред судом у конкретној правној ствари, могућности мирног решења спора, начину извршења одлуке, о разлозима и условима за покретање управног поступка и поступка који се покреће уставном жалбом и о условима и поступку остваривања права на бесплатну правну подршку.</p>			
		11.3.	<p>Попуњавање формулара је помоћ у уношењу података о кориснику, које попуњава пружалац, а потписује корисник.</p>			

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		6.2. 13.1 14. 34.1. 34.2. 34.3 34.4.	<p>Пружање правног савета је детаљно објашњење о начину и могућности решавања конкретне правне ствари пред судом, другим државним органом, органом јавне власти или у поступку мирног решавања спора, а које се односи на право, обавезу или интерес корисника бесплатне правне помоћи заснован на закону.</p> <p>Општа правна информација, попуњавање формулара, као и бесплатна правна помоћ коју сагласно овом закону пружају удружења (члан 9. став 2), могу се пружати и лицима која не испуњавају услове одређене овим законом (члан 4).</p> <p>Бесплатна правна помоћ коју пружају адвокати, изузев правног савета, као и састављање јавнобележничких исправа и посредовање у решавању спорова пружају се само тражиоцима којима се то одобри (члан 33).</p> <p>Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p> <p>Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).</p>			

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		34.5	<p>Министарство је дужно да о жалби одлучи у року од 15 дана од пријема жалбе.</p> <p>Решење о жалби је коначно у управном поступку.</p>			
6.3.	<p>Када се доноси одлука о меритуму захтева и не доводећи у питање члан 5, државе чланице ће размотрити значај конкретног случаја за подносиоца захтева, али могу такође узети у обзир природу случаја када подносилац захтева накнаду штете због повреде угледа, али није претрпео никакав материјални или финансијски губитак или када се захтев односи на тужбу која произилази директно из заната или сопствене професије подносиоца захтева.</p>			НУ		
7.1.	<p>Правна помоћ одобрена у држави чланици у којој суд поступа покрива следеће трошкове директно везане за прекограничну природу спора: (а) тумачење; (б) превођење исправа које захтева суд или надлежни орган, а које подноси корисник у вези са решавањем предмета; и (ц) путне трошкове које сноси подносилац захтева, ако суд или закон државе чланице Европске уније захтева посебну пажњу лица</p>	49.	<p>Бесплатна правна помоћ у прекограничним споровима која је одобрена у Републици Србији обухвата следеће трошкове, директно повезане са прекограничним споровима: 1) превођење; 2) превођење исправа које захтева суд или надлежни орган, а које корисник подноси ради решавања конкретног предмета; 3) путне трошкове које сноси корисник ако суд или закон Републике Србије захтева да лица која су задужена за представљање његовог случаја буду присутна пред судом, а суд одлучи да се она не могу саслушати на други суду прихватљив начин.</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	задужених за представљање случаја подносиоца захтева пред судом, а суд одлучи да се та лица не могу саслушати на други суду прихватљив начин.					
8.1.	Држава чланица у којој подносилац захтева има боравиште или пребивалиште, обезбедиће правну помоћ, као што је наведено у члану 3 (2), која је потребна да се покрију: (а) трошкови везани за помоћ локалног адвоката или другог лица које је законом овлашћено за правно саветовање, а који су настали у држави чланици у којој суд поступа, до тренутка примања захтева за правну помоћ, у складу са одредбама ове Директиве; (б) превода захтева и потребних исправа које се достављају органима те државе чланице.	51.	Ако подносилац захтева има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, бесплатна правна помоћ њему се пружа у Републици Србији за накнаду: 1) трошкова везаних за помоћ адвоката или другог лица које је законом овлашћено за правно саветовање, а који су настали у држави чланици Европске уније у којој поступа суд, до пријема захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору у другој држави чланици Европске уније, у складу са одредбама Директиве из члана 44. овог закона; 2) трошкова превођења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима и исправа које се достављају органима друге државе чланице Европске уније.	ПУ		
9.1.	Правна помоћ ће наставити да се одобрава корисницима у целини или делимично, да покрију трошкове који су настали приликом извршења пресуде у држави чланици у којој је суд поступа.	45.2. 45.3.	Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се у грађанским и привредним стварима, за саветовање пре почетка поступка с циљем постизања вансудског поравнања, за покретање поступка пред судом, за заступање пред судом, за посредовање у решавању спорова и извршење јавних исправа. Одредбе о правој помоћи у прекограничном спору не примењују се у пореским, царинским и другим управним поступцима.	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
9.2.	Кориснику који је добио правну помоћ у држави чланици у којој суд поступа, обезбедиће се правна помоћ предвиђена законом државе чланице у којој се тражи признање или извршење.	50.6.	Изузетно, подносилац захтева може захтев да непосредно поднесе органу који је надлежан за примање захтева у држави чланици Европске уније у којој поступа суд или у којој треба извршити судску одлуку (орган пријема)	ПУ		
9.3.	Правна помоћ ће и даље бити на располагању уколико је уложена жалба или против, или од стране корисника, у складу са члановима 5 и 6.	34.1 34.2 34.3 34.4 34.5.	<p>34.1 Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p> <p>34.2 Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>34.3 Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).</p> <p>34.4 Министарство је дужно да о жалби одлучи у року од 15 дана од пријема жалбе.</p> <p>34.5 Решење о жалби је коначно у управном поступку.</p>	ПУ	Поступак по жалби је обухваћен.	
9.4.	Државе чланице могу предвидети преиспитивање захтева у било којој фази поступка на основу разлога утврђених у члановима 3 (3) и (5), 5 и 6, укључујући и поступак из ст 1. до 3. овог члана.	35.1.	Корисник је дужан да, почев од подношења захтева за одобравање бесплатне правне помоћи до израде коначног обрачуна накнаде за бесплатну правну помоћ, пријави органу управе промене које би могле утицати на укидање решења о одобравању бесплатне правне помоћи, у року од 15 дана од настанка промене.	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		35.2 35.3. 35.4. 35.5.	<p>Орган управе по службеној дужности укида решење о одобравању бесплатне правне помоћи, ако се после његовог доношења сазна за чињенице које указују на то да коришћење бесплатне правне помоћи није оправдано.</p> <p>Против решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи корисник може да поднесе жалбу министарству, у року од осам дана од дана пријема решења.</p> <p>Жалба не одлаже извршење решења.</p> <p>Решење о жалби је коначно у управном поступку</p>			
10.	Правна помоћ ће се такође односити и на ванпарнични поступак, под условима дефинисаним у овој Директиви, ако закон захтева од страна да га користе, или ако је суд упутио стране у спору на овај поступак.	45.2. 45.3.	<p>Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се у грађанским и привредним стварима, за саветовање пре почетка поступка с циљем постизања вансудског поравнања, за покретање поступка пред судом, за заступање пред судом, за посредовање у решавању спорова и извршење јавних исправа.</p> <p>Одредбе о правној помоћи у прекограничном спору не примењују се у пореским, царинским и другим управним поступцима.</p>	ПУ		
11.	Правна помоћ се одобрава за извршење јавних исправа у другој држави чланици под условима дефинисаним у овој Директиви.	45.2. 45.3.	<p>Бесплатна правна помоћ у прекограничном спору одобрава се у грађанским и привредним стварима, за саветовање пре почетка поступка с циљем постизања вансудског поравнања, за покретање поступка пред судом, за заступање пред судом, за посредовање у решавању спорова и извршење јавних исправа. Одредбе о правној помоћи у прекограничном спору не примењују се у пореским, царинским и другим управним поступцима.</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
12.	Правна помоћ се одобрава или одбија од стране надлежног органа државе чланице у којој суд поступа, не доводећи у питање Члан 8.	50.1. 50.2. 50.3. 50.4. 51.5. 50.6.	<p>Лице које има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, а потребна му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом друге државе чланице Европске уније, подноси министарству захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору.</p> <p>Ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични или ако подносилац захтева нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, министарство решењем одбија захтев.</p> <p>Решење министарства је коначно у управном поступку.</p> <p>Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од пријема захтева.</p> <p>Ако друга држава чланица Европске уније не одобри бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, подносилац захтева дужан је да министарству накнади трошкове превођења.</p> <p>Изузетно, подносилац захтева може захтев да непосредно поднесе органу који је надлежан за примање захтева у држави чланици Европске уније у којој поступа суд или у којој треба извршити судску одлуку (орган пријема).</p>	ПУ		
13.1.	Захтев за правну помоћ може се	47.1.	Лице које има пребивалиште или боравиште у другој држави чланици Европске уније, а потребна	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	<p>поднети било:</p> <p>(а) Надлежном органу државе чланице у којој је подносилац има пребивалиште или боравите (орган отпреме); или</p> <p>(б) Надлежном органу државе чланице у којој је суд поступа или где се захтева извршење одлуке (орган пријема).</p>	<p>47.2.</p> <p>47.3.</p>	<p>му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом у Републици Србији, подноси захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору министарству (орган пријема).</p> <p>Захтев подноси тражилац или надлежни орган државе чланице Европске уније у којој он има пребивалиште или боравиште (орган отпреме).</p> <p>За одређивање пребивалишта или боравишта тражиоца меродавно је право државе у којој тражилац има пребивалиште или боравиште.</p>			
13.2.	<p>Захтев за правну помоћ се попуњава, и пратећи докумената преводите на:</p> <p>(а) званични језик или један од језика државе чланице надлежног органа пријема који одговара једном од језика институција Уније; или</p> <p>(б) други језик за који та земља чланица указала да прихвата у складу са чланом 14 (3).</p>	50.4.	<p>Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од пријема захтева.а.</p>	ПУ		
13.3.	<p>Надлежни орган отпреме може да одлучи да одбије да проследи неки захтев уколико је очигледно:</p> <p>(а) неоснован; или</p> <p>(б) ван домета ове Директиве.</p> <p>Услови из члана 15 (2) и (3) примењују се на такве одлуке.</p>	<p>50.1.</p> <p>48.1</p>	<p>Ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични или ако подносилац захтева нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, министарство решењем одбија захтев.</p> <p>Обрасци и исправе прилажу се министарству преведени на српски језик, а ако нису преведени министарство одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничним</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		48.2. 34.1.	<p>спорovima.</p> <p>Министарство одбија захтев и ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични спор или ако тражилац нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору.</p> <p>Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p>			
13.4.	<p>Надлежни орган отпреме ће помоћи подносиоцу захтева у томе да захтев садржи све пратеће документе за које зна да су неопходни да омогуће да захтев буде одређен. Такође ће помоћи подносиоцу захтева у погледу потребних превода пратећих докумената, у складу са чланом 8 (б).</p> <p>Надлежни орган отпреме проследиће захтев надлежном органу пријема у другој држави чланици у року од 15 дана од дана пријема захтева, који је адекватно попуњен на једном од језика из става 2. и пратећу документацију, преведену, када је потребно, на један од тих језика.</p>	50.4.	<p>Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од пријема захтева.</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
13.5.	Документи који се прослеђују на основу ове Директиве ће бити изузети од легализације или било које еквивалентне формалности.			ПУ	Закон не захтева легализацију или било коју еквивалентну формалност.	
13.6.	Државе чланице не могу наплатити извршене услуге у складу са ставом 4. Држава чланица у којој подносилац захтева има пребивалиште или боравиште може одредити да подносилац захтева мора да отплати трошкове превода које сноси надлежни орган отпреме ако је захтев за правну помоћ одбијена од стране надлежног органа.	46.3. 50.4. 50.5	У поступку који настане по захтеву за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору не плаћа се такса. Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од пријема захтева. Ако друга држава чланица Европске уније не одобри бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, подносилац захтева дужан је да министарству накнади трошкове превођења.	ПУ		
14.1.	Државе чланице ће одредити надлежни орган или органе за прослеђивање (орган отпреме) и пријем (орган пријема) захтева.	47.1. 47.2.	Лице које има пребивалиште или боравиште у другој држави чланице Европске уније, а потребна му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом у Републици Србији, подноси захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору министарству (орган пријема). Захтев подноси тражилац или надлежни орган државе чланице Европске уније у којој он има пребивалиште или боравиште (орган отпреме).	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		50.1.	Лице које има пребивалиште или боравиште у Републици Србији, а потребна му је бесплатна правна помоћ у прекограничном спору пред судом друге државе чланице Европске уније, подноси министарству захтев за одобравање бесплатне правне помоћи у прекограничном спору.			
		50.4.	Ако министарство не одбије захтев, преводи захтев и исправе које је тражилац приложио на службени језик или један од службених језика друге државе чланице Европске уније и надлежног органа пријема и прослеђује их надлежном органу друге државе чланице Европске уније у којој поступа суд или у којој се захтева извршење судске одлуке (орган пријема), у року од 15 дана од пријема захтева.			
		50.6.	Изузетно, подносилац захтева може захтев да непосредно поднесе органу који је надлежан за примање захтева у држави чланици Европске уније у којој поступа суд или у којој треба извршити судску одлуку (орган пријема).			
14.2.	Свака држава чланица ће доставити Комисији следеће информације: - Имена и адресе надлежног органа отпреме и органа из става 1., - Географске области у којима они имају надлежност - Начин на који примају захтеве, и			НП	Одедбе се примењују након приступања Републике Србије Европској унији. Подаци ће тада бити достављени Комисији.	

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	- Језик који се може користити за попуњавање захтева.					
14.3.	Државе чланице ће обавестити Комисију о службеном језику или језицима институција Уније, осим сопственог, који је или који су прихватљиви надлежном органу пријема за попуњавање захтева за правну помоћ која ће бити примљени, у складу са овом Директивом			НП	Одедбе се примењују након приступања Републике Србије Европској унији. Подаци ће тада бити достављени Комисији.	
14.4.	Државе чланице ће доставити Комисији податке из става 2. и 3. до 30. новембра 2004. О свакој накнадној модификација ових података обавештава се Комисија најкасније два месеца пре него што измена ступи на снагу у тој држави чланици.			НП	Одедбе се примењују након приступања Републике Србије Европској унији. Подаци ће тада бити достављени Комисији.	
14.5.	Подаци из става 2. и 3. објављују се у <i>Службеном листу Европских заједница</i>			НП		
15.1.	Националне власти овлашћене да одлучују о захтевима за правну помоћ дужне су да обезбеде да је подносилац захтева у потпуности информисан о обради захтева.	48.3.	У изреци решења о одобравању бесплатне правне помоћи у прекограничним споровима министарство упућује подносиоца захтева на пружаоца који је према овом закону уписан у регистар (члан 16. ст. 1. и 3).	ПУ		
15.2.	Када је захтев у целини или делимично одбијен, навешће се	34.1.	Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	разлози за одбијање.	34.2. 34.3. 34.4. 34.5.	<p>правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p> <p>Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).</p> <p>Министарство је дужно да о жалби одлучи у року од 15 дана од пријема жалбе.</p> <p>Решење о жалби је коначно у управном поступку.</p>			
15.3.	<p>Државе чланице ће предвидети преиспитивање или могућност жалбе на одлуке којима се одбија захтев за правну помоћ.</p> <p>Државе чланице могу изузети случајеве када је захтев за правну помоћ одбијена од стране суда или трибунала против чијих одлука не постоји правни лек према домаћем закону или од стране апелационог суда.</p>	34.2. 35.3. 35.4. 35.5. 50.2.	<p>Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>Против решења о укидању решења о одобравању бесплатне правне помоћи корисник може да поднесе жалбу министарству, у року од осам дана од дана пријема решења.</p> <p>Жалба не одлаже извршење решења.</p> <p>Решење о жалби је коначно у управном поступку</p> <p>Ако се бесплатна правна помоћ захтева у спору који није прекогранични или ако подносилац</p>	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
		50.3.	<p>захтева нема право на бесплатну правну помоћ у прекограничном спору, министарство решењем одбија захтев.</p> <p>Решење министарства је коначно у управном поступку.</p>			
15.4.	Када су жалбе против одлуке о одбијању или престанку права на правну помоћ на основу члана 6 административне природе, увек ће коначно бити крају предмет судског разматрања.	34.1. 34.2. 34.3. 34.5.	<p>34.1. Орган управе одбија захтев за одобравање бесплатне правне помоћи ако нису испуњени овим законом одређени услови за пружање бесплатне правне помоћи (члан 4), ако у конкретној правној ствари бесплатна правна помоћ није дозвољена (члан 7) или ако подносилац захтева условљава пружање бесплатне правне помоћи крајњим исходом или успехом у поступку.</p> <p>34.2. Решење о одбијању захтева мора да буде образложено.</p> <p>34.3. Против решења о одбијању захтева може се поднети жалба министарству, у року од осам дана од дана пријема решења, односно у року од осам односно три дана од истека рока после кога се сматра да је захтев одбијен (члан 32. став 4).</p> <p>34.5. Решење о жалби је коначно у управном поступку</p>	ПУ		
16.1.	Да би се олакшало прослеђивање, стандардни образац за подношење захтева за правну помоћ и за прослеђивање таквих захтева утврђује се у складу са процедуром из члана 17. (2).	52.	Захтеви из чл. 47. и 50. овог закона подnose се на обрасцима прописаним Одлуком Комисије 2004/844/ЕК од 9. новембра 2004. године о увођењу обрасца захтева за правну помоћ у оквиру Директиве 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 365, 10. 12. 2004.) и Одлуком Комисије 2005/630/ЕК од 26. августа 2005. године о увођењу обрасца за отпремање захтева за правну помоћ према Директиви 2003/8/ЕУ о побољшању	ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
			приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 225, 31. 8. 2005).			
16.2.	<p>Стандардни образац за прослеђивање захтева за правну помоћ утврђује се најкасније до 30. маја 2003.</p> <p>Стандардни образац за подношење захтева за правну помоћ успоставља се најкасније до 30. новембра 2004.</p>	52.	Захтеви из чл. 47. и 50. овог закона подносе се на обрасцима прописаним Одлуком Комисије 2004/844/ЕК од 9. новембра 2004. године о увођењу обрасца захтева за правну помоћ у оквиру Директиве 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 365, 10. 12. 2004.) и Одлуком Комисије 2005/630/ЕК од 26. августа 2005. године о увођењу обрасца за отпремање захтева за правну помоћ према Директиви 2003/8/ЕУ о побољшању приступа правди у прекограничним споровима кроз утврђивање минималних заједничких правила у вези са правном помоћи у таквим споровима (СЛ Л 225, 31. 8. 2005).	ПУ		
17. 1.	Комисији ће помагати Комитет.			НП		
17.2. 17.3.	<p>При позивању на овај став, примењују се чланови 3 и 7 Одлуке 1999/468/ЕК.</p> <p>Комитет ће усвојити свој пословник о раду.</p>			НП		
18.	Надлежни државни органи треба да сарађују да обезбеде јавности и стручним круговима податке о различитим системима правне помоћи, посебно преко Европске			ПУ		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	правосудне мреже, која је основана у складу са Одлуком 2001/470/ЕК.					
19.	Ова Директива не спречава државе чланице да предвиде повољније услове за подносиоце захтева и кориснике правне помоћи			НП		
20.	Ова Директива ће, између држава чланица, а у вези са питањима на које се примењује, имати предност над одредбама у билатералним и мултилатералним споразумима закљученим од стране држава чланица, укључујући: (а) Европски споразум о прослеђивању захтева за правну помоћ, потписан у Стразбуру, 27. јануара 1977, измењен и допуњен додатним протоколом уз Европски споразум о прослеђивању захтева за правну помоћ, који је потписан у Москви 2001; (б) Хашку конвенцију од 25. октобра 1980 о Међународном приступу правди.	44.		НП		
21.1.	Државе чланице ће донети законе, прописе и административне одредбе неопходне за усклађивање са овом Директивом најкасније од 30. новембра 2004, са изузетком члана 3 (2) (а) где ће пренос ове директиве у национално законодавство бити најкасније до 30. маја 2006.			НП		

а)	а1)	б)	б1)	в)	г)	д)
	<p>О томе ће се одмах обавестити Комисија.</p> <p>Када државе чланице усвоје ове мере, оне ће садржати позивање на ову Директиву или ће бити праћене таквим упућивањем приликом њиховог званичног објављивања.</p> <p>Методе за израду такве референце утврђују Државе чланице.</p>					
21.2.	Државе чланице ће доставити Комисији текст главних одредби националног закона које су усвојиле у области покривеној овом Директивом.			НП		
22.	<i>Ова Директива ступа на снагу даном објављивања у Службеном листу Европских заједница</i>			НП		
23.	Ова Директива се односи на државе чланице у складу са Уговором о оснивању Европске заједнице.			НП		